

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 14.

Joi, 9 Aprilie 1936

S U M A R :

	Pag.		Pag.
I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA		III. CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANȚIUNILE	
a) POLITICA EXTERNĂ :		Presa italiană	293
Presa franceză	282	„ engleză	293
„ engleză	282	„ franceză	294
b) ECONOMIE ȘI FINANȚE :		„ germană	294
Presa austriacă	282	„ sovietică	295
„ maghiară	282	IV. INTRODUCEREA SERVICIULUI MILITAR ÎN AUSTRIA	
c) BISERICEȘTI :		Presa austriacă	295
Presa engleză	283	„ cehoslovacă	295
II. DENUNȚAREA TRATATULUI DELA LOCARNO		„ iugoslavă	296
Presa germană	283	„ franceză	298
„ franceză	285	„ engleză	300
„ engleză	289	„ italiană	301
„ elvețiană	290	„ germană	301
„ italiană	291	„ elvețiană	301
„ sovietică	291	„ polonă	302
„ polonă	291	„ maghiară	302
„ maghiară	292	„ bulgară	303
„ austriacă	292	V. PROBLEME EUROPENE	
„ daneză	292	Politica externă a Franței	303
		Nouile acorduri dela Roma	303
		Raporturile germano-lituaniene și Polonă	304
		Politica externă a Poloniei	304
		Acordul italo-albanez	304

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

POLITICA EXTERNĂ

Presa franceză.

Ziarele franceze din 8 Aprilie se ocupă pe larg de întrevederea pe care d. Titulescu a avut-o la Paris cu d. Flandin.

Sub titlul: „Importantele conversațiuni ale d-lui Titulescu la Paris“, LE MATIN scrie: „Intr'o lungă conversație care a avut loc azi dimineață la Quai d'Orsay, între d-nii Flandin și Titulescu, ministrul de externe al României, care vine dela Londra pentru a se duce la Geneva, a expus interlocutorului său tendințele generale ale politicii Micii Înțelegeri, relative la sistemul securității colective și la asistența mutuală în Europa.

„Dar d. Titulescu a insistat în mod cu totul deosebit asupra înțelesului notei verbale remisă luni la Viena de către Consiliul Micii Înțelegeri, guvernului austriac, notă relativă la înarmarea acestei țări.

„Cercuirile bine informate au impresia că nota în chestiune, foarte fermă, depășește cu mult o situație creată prin noile legi militare ale guvernului din Viena. Ea ar constitui un fel de avertisment dat altor țări, care ar fi ispitite să imite Austria, ca Ungaria, de pildă, a cărei politică este revizionistă și care reînarmată ar putea să dea oarecare îngrijorări puterilor din Europa Centrală și Orientală.

„D-nii Titulescu și Flandin au procedat apoi la un schimb de vederi asupra felului în care s'ar putea desfășura desbaterile dela Geneva, atât în ce privește reuniunea Comitetului de 13, care se ocupă de conciliațiunea italo-abisiniană, cât și în ce privește planul constructiv de pace, pus la punct de către Consiliul de Miniștri francez.

„In cursul după amiezii, d. Titulescu a luat contact cu înalții funcționari ai Ministerului de Externe. El va continua aceste întrevederi în cursul călătoriei sale spre Geneva, pe care o va face întovărășit de ministrul de externe francez și de d. Eden.

„Aceste conversațiuni internaționale sunt de o importanță extremă, mai ales în momentul când mâine și în zilele următoare vor începe desbateri, asupra cărora cel mai puțin lucru care se poate spune, este că uneori vor fi penibile și grele.

„Este de dorit ca să se poată netezi anumite asperități și să se evite ciocniri brutale în momentul în care va trebui să se indice căile pe care se vor angaja puterile europene responsabile de pace sau de conflictele viitoare“.

Sub titlul: „Conferința dintre d-nii Flandin și Titulescu“, LE JOURNAL scrie:

„Eri seară au plecat din Paris d-nii: Flandin, Paul Boncour, Eden și Titulescu.

„Inainte de a părăsi Parisul, d. Flandin a avut cu ministrul de externe român o convorbire care a durat aproape două ore. Ambii miniștri au profitat de această ocaziune pentru a trece în revistă diversele probleme care se pun în ceasul de față Franței și aliaților ei din Europa Centrală.

„Ei au studiat în mod deosebit modul de a vedea al Micii Înțelegeri și al Înțelegerii Balcanice, cu privire la conflictul italo-abisinian și la violarea tratatelor“.

Tot în LE JOURNAL, d. de Saint Brice scrie următoarele cu privire la protestul făcut la Viena de Mica În-

țelegere împotriva violării Tratatului dela Saint Germain:

„Ce subiect interesant pentru convorbirile prelungite pe care d. Titulescu le-a avut la Londra și Paris și pe care le va avea și la Geneva! Desigur nu lipsesc motivele care să explice prudența apărătorilor tratatelor. Gravitatea situației internaționale ar fi suficientă pentru a impune selecția, într'un moment în care lipsea așa de puțin ca Roma să fie asvârlită în brațele Berlinului și când preocuparea principală de față trebuie să tindă să aducă Italia în câmpul ordinii.

„Realisti, ea d-nii Titulescu și Beneș nu devin victimele mirajelor. Colaborarea italiană nu este absolut indispensabilă pentru a asigura superioritatea în serviciul păcii“.

D. Saint Brice conchide, spunând că Mica Înțelegere trebuie să-și concentreze atenția asupra cazului Ungariei.

Presa engleză.

Importanța îndelungatei convorbiri pe care d. Titulescu a avut-o la Paris cu d. Flandin este subliniată și de ziarele engleze din 8 Aprilie.

MORNING POST conține un articol intitulat: „Intrevederea Flandin-Titulescu“.

„D. Titulescu, spune ziarul, a insistat pe lângă d. Flandin, în numele Statelor Micii Înțelegeri ca Franța să ia în cea mai serioasă considerație violarea de către Austria a Tratatului dela Saint Germain. D. Titulescu a susținut că această violare poate deschide calea unei repudieri de către Ungaria a clauzelor militare din Tratatul dela Trianon, ceea ce ar constitui o problemă mult mai gravă“.

TIMES și DAILY TELEGRAPH subliniază de asemenea importanța întrevedere dintre d-nii Titulescu și Flandin, care a durat timp de o oră și jumătate, în cursul căreia s'a discutat situația politică europeană și în special chestiunea reînarmării Austriei.

ECONOMIE ȘI FINANȚE

Presa austriacă.

In numărul din 1 Aprilie NEUE FREIE PRESSE scrie într'o corespondență din București:

„Față de cel vechiu, noul buget al României se distinge printr'un spor de claritate.

„Ministrul de finanțe a lucrat excelent. Bugetul nu prezintă deficit. Unul din cei mai buni cunoscători ai finanțelor de Stat, d. Virgil Madgearu, a mărturisit într'un discurs, că evaluările încasărilor s'au făcut în mod realist. Dar, fi-vor suficiente sporurile moderate acordate prin noul buget, pentru a compensa scumpetea de 25 la sută? Aceasta este marea întrebare care rămâne deschisă“.

Presa maghiară.

Cu data de 4 Aprilie, PESTER LLOYD, sub titlul:

„Consolidare remarcabilă a valutei românești“, publică o corespondență din București, în care se afirmă că se observă o consolidare a leului, cure s'ar datorii faptului că banii sunt foarte rari.

In continuare serie:

„Deși nervositătea din cauza tensiunii politice va fi probabil trecătoare, trebuie să presupunem că această rațitate va dura mult timp și va continua să exercite o presiune asupra cursurilor de devize în traficul particular. Cererea de devize a scăzut foarte mult.

„Printr'o ciudățenie cursurile hârtiilor de valoare nu s'au adaptat acestei evoluțiuni a cursului leului“.

BISERICESTI

Presa engleză.

După ce publică știrea despre hotărîrea Sfântului Sinod al României, de a recunoaște biserica Anglicană, presa engleză face diverse comentarii favorabile. Astfel:

EVENING STANDARD din 2 Martie scrie că recunoașterea validității ordinelor anglicane va fi urmată în curând de o vizită a I. P. S. S. Patriarhul Miron, în Anglia, ca oaspe al Arhiepiscopului de Canterburg.

Ziarul adaugă că în caz când I. P. S. S. nu se va putea duce în persoană, d. ministru Titulescu va întocmi ca să se ducă în Anglia o delegație de episcopi, pentru ca raporturile dintre cele două biserici să devină și mai strânse.

THE GUARDIAN, din 3 Aprilie făcând istoricul tratativelor în urma cărora s'a ajuns la recunoașterea ordinelor Anglicane, scrie că prin aceasta s'a trecut încă o piatră kilometrică din drumul către o creștinătate unită. Mai constată că „un alt aspect important al hotărîrii este piedeca pusă propagandei catolice care, de altfel, a lucrat și împotriva recunoașterii anglicanilor“.

THE CHURCH TIMES din 3 Aprilie publică un articol elogios, semnat de Canon J. A. Douglos, în care arată însemnătatea recunoașterii de către Biserica Română a Ordinului Anglican. Face istoricul raporturilor dintre aceste două biserici și scoate în relief asemănarea dintre ele, scriind între altele:

„In tot cazul, recunoașterea validității Ordinului Anglican, prin hotărîrea Sfântului Sinod Român, la 21 Martie, ar fi prin ea însăși un eveniment de mare importanță, pentru că implicit se recunoaște că viața sacramentală și mistică a comisiunii anglicane este apropiată de aceea a ortodoxilor. Mai mult încă, examinând atitudinea bisericii ortodoxe, în întregul ei, față de ordinul anglican, vedem că recunoașterea din partea bisericii române, care azi este cea mai mare biserică autocefală ortodoxă, va deschide ultimul capitol al soluției finale și favorabile despre validitatea bisericii noastre, care a căpătat acum majoritatea, România fiind a șasea din cele 11 biserici autocefale ortodoxe care să ne recunoască“.

DENUNȚAREA TRATATULUI DELA LOCARNO

Presa germană.

Intreaga presă germană a desfășurat și în săptămâna aceasta o activitate febrilă în jurul marelui desbateri politico-diplomatic, care se poartă între puterile locarniene și Germania, precum și în presa mondială, pe chestia actului militar dela 7 Martie.

Presa germană continuă să fie această chestie pe primul plan, însoțind-o zi de zi de tot felul de comentarii și susținând cu vigoare apărarea punctului de vedere german, precum și o propagandă vie pentru regimul național-socialist și cancelarul Hitler.

Astfel, BERLINER BÖRSEN ZEITUNG din 1 Aprilie subliniază cu citații din presa engleză: „Poporul englez voiește și cere guvernului britanic să facă politică britanică de asigurarea păcii în lume, iar nu politica de îndemn la războiu a generalilor, a statelor majoare și a fabricanților de arme și muniții“.

Ziarul încheie exprimându-și satisfacția că desigur „opinia publică engleză, recunoscută de toată lumea ca una din cele mai conștiente și de voință, va ști să impune guvernului britanic înțelepciunea trebuitoare pentru evitarea unei noi catastrofe și unui măcel înfiorător și păgubitor pentru civilizația europeană întregă“.

Intr'alt articol, ziarul se ocupă de politica guvernului francez și atacă vehement pe d. Flandin, ministrul de externe al Franței, pe chestia recentelor declarații, încheind comentariile și criticile cu cuvintele: „Cine se îndărătnicește să continue politica nesuferită a „dietaului dela Versailles“, acela nu poate aspira la înălțimea de gândire și de înțelegere a împrejurărilor, a realităților și a nevoilor de existență ale popoarelor europene de astăzi, care s'au scuturat de jugul sclaviei și de toate umilintele care le-au fost impuse două decenii“.

Același ziar, într'un alt articol, intitulat „Griji în imperiul britanic“, se ocupă de situația neliniștitoare ce domnește în Egipt, în Indii, și în alte câteva colonii engleze și încheie, scriind: „Guvernul britanic e preocupat deaproape de neliniștea și frământările indigenilor din colonii și de aceea politica sa va fi influențată de prudența impusă de această situație neliniștitoare din cuprinsul imperiului său colonial și deci va fi nevoit, până la sfârșit, să cumpănească bine și acțiunea sa politică europeană“.

BERLINER TAGEBLATT din 1 Aprilie scrie: „Din toate țările, oamenii rațiunii, care își dau seama de ce ar putea însemna un nou războiu, îndeamnă guvernul francez la rațiune și înțelepciune. Pe când poporul francez înțelege și răspunde la toate aceste îndemnuri, d. Flandin se încăpățânează să întreție o atmosferă de provocare și de înăsprire a silințelor unanime de pace“.

VOLKISCHER BOEBACHTER din 1 Aprilie publică un articol semnat de d. Carl Crosz, intitulat „Mână liberă Führerului!“, în care autorul arată că după lupta aprigă și perseverentă, însoțită de toate sacrificiile personale de sănătate și odihnă, dusă de peste un deceniu, de cancelarul Hitler, care „a mântuit Germania, renăscând-o din cenușe, ca pasărea Phönix; după strălucitele servicii pe care le-a adus patriei, salvate din ghiarele descompunerii comuniste, cancelarul și Führerul Hitler are dreptul nu numai la recunoștință așa de strălucit manifestată prin alegerile parlamentare dela 29 Martie, care i-au adus aproape unanimități, ci de mână liberă fără rezerve, care să-i înlesnească desăvârșirea acțiunii sale de salvarea Germaniei și această mână liberă, care însemnă depline puteri, Führerul să fie asigurat că o are, fiindcă națiunea germană întregă, până la pruncii din leagăn, strigă „Heil Hitler!“.

BERLINER TAGEBLATT din 2 Aprilie scrie:

„Londra nădăjduiește să atragă Germania în conversațiile Statelor majore ale puterilor locarniene și să participe la aceste conversații, însă, după răspunsul hotărât al Führerului, transmis guvernului britanic prin d. Ribbentrop, socoteala londoneză a dat greș“.

Același ziar, într'alt articol, scrie:

„Europa are, — după răspunsul dat de Germania, cu noile propuneri de pace — marea ocazie de a-și cunoaște interesele și, primind sugestiile și propunerile Führerului, să-și asigure liniștea și dezvoltarea civilizației milenare, pe singurile temeuri cu puțință azi, pe temeurile libertății, egalei întreprinderi și respectului reciproc între națiuni. După câte știm, răspunsul cancelarului nostru, dat puterilor locarniene, a influențat puternic opinia publică europeană și guvernele respective se găsesse strămtorate de simpatia stărnită de răspunsul german în masele populare“.

BÖRSENZEITUNG, din 3 Aprilie ține să adauge, la comentariile politice, următoarele considerații:

„Pe lângă acțiunea politică propriu zisă, care e mână de ambiții de supremație, de întreceri pentru întâietate, de pofta de lauri și glorie, toate numai deșărtăciuni și slăbiciuni omenești. se duce, în fond, și o luptă de supremație economică între puterile petrolului, o luptă izvorâtă din mari interese industriale și financiare și această luptă de interese materialiste vrea să ucidă năzuința de libertate și sufletul popoarelor. Nădăjduim, însă, că după atâtea încercări și îndurări, în fața atâtor cimitire care stau tot atâtea muștrări, răsfirate pretutindeni în toate țările, care au trecut și au participat la marel războiu european, națiunile se vor trezi și prin manifestările lor de opinie publică vor impune guvernelor lor să le asculte voința care nu este decât una singură pretutindeni: pacea!“.

VOELKISCHER BEOBACHTER din 3 Aprilie scrie:

„Planul de pace și de nouă așezare a Europei pe bazele deplinei libertăți, propus de Germania, trebuie examinat cu calm și stăpânirea patimelor, ca să poată fi înțeles și ca dreapta și înțeleapta judecată să birue. Dacă enervările vor reîncepe, nu se putea ajunge la atmosfera de pace râvnită de toți. Germania a dat pilda cea mai bună atunci când, după asigurarea pazei la frontierele ei rhene, n'a îndemnat la ațâțarea militarismului, la înarmări noi, ci dela un capăt la altul al țării a mobilizat tineretul pentru munca obligatorie în folosul patriei, ca să se deprindă bogat și sărac, fără deosebire de rang, să știe ce e munca și cunoască vieța în creație, ca apoi să știe porunci ce care vor fi chemați la posturile de comandă în vieța“.

Sub titlul „Temelia, pentru un nou viitor“, oficiosul VOELKISCHER BEOBACHTER, din 3 Aprilie scrie:

„Intemeiat pe profesiunea de credință din 29 Martie a poporului german, Führerul aruncă în cumpăna păcii și a dreptului, greutatea a 68 milioane de germani. Führerul dă astfel în nou dovada seriozității și sincerității voinței Germaniei, de a aduce orice contribuție posibilă pentru a se ajunge la asigurarea păcii europene. Planul german de pace este programul clar al unei voințe clare. Planul german nu cuprinde nicăieri vreo intenție dezonorantă față de orice alt Stat, niciun fel de condițiuni și niciun fel de premize cu caracter de ultimatum. El presupune un singur lucru: voința onestă de a se ajunge la o grabnică realizare a păcii. Planul de pace al guvernului german oferă Europei, în amploarea propunerilor sale și în seriozitatea voinței sale, de a se ajunge

la o pace adevărată, încrederea și speranța că ne aflăm în pragul unei ere noi a istoriei europene“.

Ziarele germane urmăresc cu cea mai mare atenție conversațiunile proiectate între Statele majore: englez, francez și belgian.

VOELKISCHER BEOBACHTER afirmă: „Guvernul britanic se găsește într'o situație delicată. Pe de o parte ar voi să câștige Franța prin aceste conversațiuni, pe de altă parte își dă seama că prin angajamentul de asistență militară legăturile cu Franța vor deveni și mai puternice“.

Ziarul crede a ști că guvernul britanic se opune cererii Franței de a se convoca imediat o nouă conferință a puterilor locarniene, care după părerea britanică n'ar fi decât o demonstrație publică din partea Franței și ar duce la sporirea tensiunilor actuale. Guvernul britanic dorește însă să se ajungă la o destindere care să permită negocieri cu Germania.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG nu ascunde nemulțumirea provocată la Berlin de acțiunea guvernului britanic. Ziarul subliniază că scrisoarea remisă de d. Eden ambasadorilor Franței și Belgiei nu poate decât să dăuneze negocierilor ulterioare, întărind rezistența Franței și adaugă:

„După cum am accentuat în diferite rânduri, guvernul englez s'a angajat prea mult față de Franța, chiar dela început, în chestiunea conversațiilor de State majore și și-a asumat o obligațiune care este în contradicție cu principiile sale. Dar, mai mult, d. Eden a dat ambasadorului Franței la Londra asigurarea obligatorie că aceste conversațiuni dintre Statele majore vor avea loc în orice caz, indiferent cum ar fi răspunsul german.“

„In Germania această metodă adoptată de Anglia nu va putea fi înțeleasă. Tratatativele asupra programului de pace german, pe care ziarele engleze l-au considerat ca oferind o largă bază de negocieri, nu pot fi decât stingherite de scrisorile d-lui Eden, pe care le socotim de prisos și primejdioase“.

BORSEN ZEITUNG din 4 Aprilie scrie: „O parte din presa franceză, care răsfrânge cu fidelitate simțăminte populare, cum, „la Victoire“, cere guvernul francez răspicat: „A sunat ceasul când trebuie să se stea de vorbă cu Germania!“.

DEUTSCHE DIPLOMATISCH, POLITISCHE KORRESPONDENZ din 4 Aprilie publică un articol în care spune, între altele:

„Germania s'a declarat gata să facă tot ce poate justifica în fața ei, însăși pentru a satisface nevoile de securitate ale Franței. Ea a renunțat, deci, să întărească trupele și s'a declarat gata să accepte un control care să poată garanta deoparte și de alta a frontierei menținerea situației actuale. În orice caz Germania este gata să nu facă nimic ce ar putea pregăti un atac. Dimpotrivă Germania consideră ca o datorie de a asigura securitatea propriului său teritoriu, tocmai luând în considerație evenimentele petrecute odată cu gestul dela 7 Martie. Evident, acest lucru nu trebuie să fie considerat ca o amenințare față de altă țară. Interpretările care caută să considere inițiativa sa ca o ofensă, trebuie considerate drept false.“

„Germania nu poate nădăjdui că o examinare completă va reuși să facă a străbate peste tot o apreciere mai obiectivă a faptelor. Dacă ofertele germane vor fi examinate cu deplină obiectivitate, se va recunoaște adevărata stare de lucruri și dreptul fiecărui popor de a-și

asigura securitatea integrală. Germania recunoaște dreptul fiecărui popor, întru cât ea crede că aceasta este baza pe care s'ar putea stabili relațiuni de încredere și pline de armonie între popoare“.

Ziarele germane din 4 și 5 Aprilie comentează cu o nemulțumire greu stăpânită declarațiile d-lui Eden în Camera Comunelor.

Nota generală este constatarea că guvernul britanic pare să nu fi prețuit îndeajuns planul de pace al d-lui Hitler și teama că Anglia mai înainte de a aștepta sfârșitul negocierilor propuse de Germania se va lega prea strâns de Franța.

Astfel oficiosul național-socialist VOELKISCHER BEOBACHTER relevă din expozeul d-lui Eden declarația că a solicitat în mod special Germaniei o contribuție cu privire la perioada tratativelor și că guvernul german n'a fost în situația să răspundă satisfăcător.

Ziarul scrie că această comunicare a d-lui Eden va fi primită în Germania cu nedumენire și regret. „Ce poate însemna indicația ministrului de externe britanic despre o nouă contribuție germană? Germania este cea în drept să constate că pentru moment, contribuția Angliei pentru perioada de tranziție s'a tradus prin conversațiuni militare unilaterale cu Franța. Prin aceste conversațiuni se dă Franței orice posibilitate de a se sustrage și în viitor dela luarea unei hotărâri cu privire la planul de pace german. Să sperăm că se va pricepe la Londra cât de mare este răspunderea asumată pentru viitoarea desfășurare a discuțiunilor prin aceste metode diplomatice“.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG afirmă că declarația d-lui Eden nu satisface toate așteptările germane. „Dar această declarație poate fi considerată ca un progres în măsura în care se spune că examinarea calmă a situației și urmărirea unui rezultat pozitiv sunt scopurile politicii britanice“.

BERLINER BOERSENZEITUNG relevă dorința guvernului britanic de a ajunge la o înțelegere, dar susține că în unele privinți declarațiile d-lui Eden dovedesc că propunerile Fuehrerului n'au găsit prețuirea justă. Ziarul regretă de asemenea angajamentele de asistență militară dintre Anglia și Franța.

BERLINER TAGBLATT declară: „Criticile formulate de d. Eden cu privire la documentul german se potrivește în totul cu atitudinea negativă ce se aștepta din partea Franței. Aceasta ar însemna că Anglia voește să se pună în legătură cu celelalte guverne pentru a fixa o atitudine comună față de Germania. Principal Anglia merge mână în mână cu Franța. După discursul d-lui Eden nu este foarte probabil să se ajungă la un compromis practice față de proiectul german. Guvernul englez se va găsi în alianță cu Franța în cazul când negocierile asupra propunerilor germane nu vor reuși. Dar, de pe acum se poate vedea că Anglia consideră nesatisfăcătoare cele mai importante puncte ale răspunsului german. Rămâne astfel dată posibilitatea ca angajamentul luat între statele majore englez și francez să devină într'o bună zi o alianță formală.

GERMANIA regretă că Anglia, asumându-și rolul de arbitru, ține seama numai de teza enervată a Franței și nu ia în considerare prestigiul și demnitatea Reichului.

Presa franceză.

Dezamăgirea ziarelor din 2 Aprilie este generală față de răspunsul german; socotit ca fiind negativ înacceptabil și amenințător. Iată câteva titluri care pe scurt, ex-

primă destul de bine felul cum presa franceză a primit acest document:

Din PETIT PARISIEN: „Fuehrerul voește să dicteze pacea sa Europei“.

Din LE JOURNAL: „Cum înțelege Reichul pacea“.

Din LE JOUR: „Răspunsul Germaniei este zero“.

Din AMI DU PEUPLE: „Hitler respinge brutal planul locarnian, fără a răspunde d-lui Flandin“.

Din L'ERE NOUVELLE: „Hitler se înfățișează ca dictator al Europei“.

Din HUMANITÉ: „Un ultimatum Europei“.

Iată acum și comentariile despre răspunsul Reichului:

D. Lucien Bourguès în PETIT PARISIEN scrie: „Acest plan de pace este o încercare pretențioasă de a impune celorlalte națiuni o concepție pur hitleristă, adică sută la sută pro-germană, adică păgubitoare tuturor țărilor ale căror interese nu se confundă cu interesele Germaniei. Dacă acest plan s'ar înfăptui, el ar însemna dictatura hitlerismului în toată Europa și amurgul națiunilor care mai cinstesc democrația și libertatea.

„Inacceptabil în cele mai multe din puncte și mai cu seamă din pricina instinctului de distrugere și de dominație care îl pătrunde în mod foarte vădit, acest înșelător „proiect de pace“ trebuie respins fără discuție“.

„Oare suntem treji, se întreabă d. Saint Brice în LE JOURNAL. Germania nu numai că respinge garanțiile ce i se cer, dar își ia aere de judecător care îndreaptă injustițiile. Destul cu divagațiunile. Atenție: drama nu e departe. Hitler propune să răstoarne toată Europa. Să ne păstrăm calmul: situația este destul de lămurită ca să ne permită aceasta, destul de serioasă ca să ne-o ceară“.

„Documentul german împinge inconștiența—ca să nu spunem mai mult—scrie d. Wladimir d'Ormesson în FIGARO, până la a cere un regim de supraveghere egal asupra unei țări care și-a violat angajamentele și asupra țării care le-a respectat. La această soluție trebuie să ducă așa dar rezoluția consiliului Societății Națiunilor, votată cu unanimitate? Gluma întrece orice margini.

„Simpla examinare a primei părți din nota germană împiedică să se meargă mai departe în citirea ei și să se discute partea zisă „constructivă“. E păcat. Toată lumea ar fi doritoare să aducă un spirit pozitiv în această discuție. Toată lumea, și noi cei dintâi, ar fi încercat să găsească în „planul păcii“ hitleriste unele elemente susceptibile de a se întâlni cu concepțiile altora. Dar trebuie să conchidem că aceste „propoziții“ nu sunt decât o înșelătorie și că al III-lea Reich nu este sincer în dorința sa de a negocia și nu caută decât să rătăcească opinia publică pentru a deplasa responsabilitățile.

„In cazul contrariu, într'adevăr cancelarul Hitler ar fi făcut ceea ce îi cerea cu insistență Anglia și ceea ce Franța și Belgia ar fi acceptat cu spirit de moderațiune. Dar, de sigur, „egalitatea“ este valabilă peste tot, afară de terenul bunei voințe“.

D. Pierre Bernus în JOURNAL DES DÉBATS, după ce analizează cuprinsul răspunsului german, combătându-l punct cu punct, se referă la o viitoare conferință pentru discutarea problemelor europene propusă de Reich și scrie:

„Această conferință, ea are ca unic scop distrugerea, în folosul Germaniei a tot ce mai subzistă din victoria aliaților. Nu pacea ei numai războiul poate rezulta din această întrunire voită de Germania“.

In ECHO DE PARIS, d. Pertinax declară:

„In împrejurările actuale trei politice sunt posibile față de Germania. Prima, a lăsa totul în părăsire. A doua, a organiza apărarea teritoriilor. In fine a ne opune construirii liniei fortificate de-alungul Rhinului veghind la siguranța tuturor. La 9 și 26 Martie d. Eden în termeni expliciți a eliminat prima din aceste politici. El s'a pronunțat categoric pentru a doua, fără a exclude a treia. Dacă constatarea de către puterile locarniene a insuficienței răspunsului german ar fi amânată pentru o lună, faptul ar fi interpretat în toată Europa ca o șovăire echivalând unei renunțări morale“.

L'INTRANSIGEANT scrie între altele:

„Prima precizie pe care o cerem este de a ști dacă Reichul se va angaja să nu construiască fortificații în Rhenania. Dacă da, este pentru ca să opereze la Est, cum va voi, fiind garantată la Vest, în contra unei amenințări pe care ar putea-o exercita în contra Germaniei armatele franco-engleze. Dacă deci Hitler începe să construiască fortificații în Rhenania el va mărturisi că prepară o lovitură urâtă. Ocupația militară a fost un episod preliminar. Edificarea forturilor va fi cel de al doilea. Atunci marea partidă va începe, când preparativele vor fi fost terminate peste vreo doi, trei ani, după spusese experților.

„Rămâne de văzut dacă Europa va rămâne indiferentă“.

Ziarele din 3 Aprilie continuă să sublinieze caracterul inacceptabil al memoriului german și precizează atitudinea pe care o va adopta Franța față de el.

LE JOURNAL scrie:

„Credem a ști că atitudinea guvernului francez va consta în a respinge programul german, fără a închide însă poarta oricăror negocieri. Franța se va declara gata să colaboreze, în interesul păcii, la oricare operă cu adevărat constructivă, destinată a asigura securitatea tuturor națiunilor fără excepție“.

In ECHO DE PARIS, d. Pertinax scrie:

„D. Hitler respinge textul care i-a fost supus și propune un program care nu are aproape niciun punct comun cu acela al puterilor locarniene. Trebuie oare să se continue schimburi de vederi? Parisul a susținut din totdeauna că nu poate negocia direct cu Germania sub presiunea unor fapte împlinite. Această abstențiune de principiu nu va împiedeca însă pe d. Flandin să-și expună vederile într'un memoriu, care va fi remis la Londra, Bruxelles și Roma. In reuniunea de miercuri va trebui să se precizeze mandatul recunoscut, implicit Angliei de a conduce negocierile cu Reichul și de a determina cum trebuie să fie orientate aceste negocieri. De vreme ce Londra vrea să ducă experiența până la capăt, ar fi de dorit ca d. Hitler să fie somat, prin întrebări precise, să desvăluie țelurile“.

In LE POPULAIRE d. Blum scrie:

„Nota germană nu poate servi drept bază pentru o înțelegere generală a Europei. Este sarcina guvernului francez de a îngloba și de a absorbi combinația hitleristă de acorduri fărâmițate, limitate, cantonate, într'un sistem complet de pace reală și indivizibilă. Este datoria guvernului francez de a proclama cu putere necesitatea unei înțelegeri generale europene și a face să reiasă conexiunea indisolubilă care leagă securitatea colectivă și desarmarea“.

L'OEUVRE scrie:

„Schimbul de scrisori între Aglia și puterile locarniene asupra conversațiilor Statelor majore, constituie o etapă serioasă în faza diplomatică actuală și în organizarea securității colective, legând definitiv Anglia de continent în cazul violării teritoriilor Franței sau Belgiei“.

Ziarul arată că această etapă constituie un eșec pentru Germania care a încercat s'o împiedece și adaugă:

„Nu este de mirare că nemulțumirea la Berlin și-a atins paroxismul“.

In L'INTRANSIGEANT, d. Jean Touvenin se crede în măsură să precizeze că Franța este de pe acum hotărâtă să propună un plan de pace care va trebui să fie confruntat cu planul propus de d. Hitler.

„Dat fiind că acest plan nu ne interesează numai pe noi, ci întreaga Europă, vom insista ca el să fie examinat în cadrul Societății Națiunilor. La acest plan lucrează acum experții dela Quai d'Orsay, sub conducerea d-lor Flandin și Paul Boncour.

„Pentru a ne rezuma, încheie d. Touvenin, vom opune păcii germane pacea franceză, adică: apărarea Societății Națiunilor, aplicarea securității colective și restaurarea legii internaționale prin respectarea angajamentelor luate prin tratate“.

LE TEMPS consacră editorialul său răspunsului german. Ziarul crede că, în disprețul valorii pe care răspunsul ar putea să o aibă în unele cercuri, nu este mai puțin adevărat că el nu ține în seamă cătuși de puțin de situația creată prin gestul dela 7 Martie.

„Trebuie ca Germania să știe că repudierea și violarea unilaterală a tratatului dela Locarno, ca și reocuparea cu forțe militare a zonei renane, care s'au produs după atâtea propuneri conciliatorii, a omorât încrederea care putea să mai existe încă în Europa în cuvântul guvernului din Berlin. Germanii pot să protesteze, chiar cu sinceritate, pentru buna lor credință. Ei pot pretinde că dreptul la egalitate are o valoare juridică, superioară oricăror texte scrise. Pot de asemenea să argumenteze că doresc pacea, dorință de care au făcut, în adevăr, mare paradă, în cursul campaniei care a precedat plebiscitul. In zadar însă, de oarece faptul rămâne.

„In loc să dea acea contribuție constructivă, de care vorbea d. Eden, la 26 Martie, în Camera Comunelor, guvernul german a respins, printr'o frază disprețuitoare, ansamblul memorandumului semnat de Statele locarniene, căruia i-au pus în loc „un plan de pace“, care nu ține seamă de niciuna din dispozițiile cuprinse în memoriul Statelor locarniene“.

In încheiere LE TEMPS spune:

„Franța a fost considerată, în special, de poporul anglo-saxon, ca un Stat care împiedecă lucrurile să se aranjeze cu bine. Dacă este adevărat aceasta, apoi se aplică atât pentru celelalte națiuni cât și pentru însăși Franța.

„Va trebui, de astă dată, ca fiecare să spună limpede dacă înțelege să colaboreze la menținerea actualiei ordini europene și în ce măsură și în ce mod înțelege să o facă.

„Dacă în urma acestei consultări solemne ar reeși în mod limpede că idealul securității colective este departe de a fi atins, sau că Societatea Națiunilor este în neputință de a-și îndeplini obligațiile sale, ar începe o epocă de mari nenorociri. Datoria Statelor, care nu sunt hotărâte să piară, este da a aviza la mijloace rodnice pentru a asigura propria lor securitate. Rămânând, în

orice caz, credincios angajamentelor care au fost luate, în numele său, poporul francez ar putea atunci ezita între mai multe sisteme. Dar pentru ca acestea să aibă valabilitate, ar trebui ca fiecare în parte să aibă la bază același principiu primordial: o îndiscutabilă forță franceză.

„Dacă programul d-lui Hitler ar fi executat în spiritul și litera propunerilor germane, scrie d. Pertinax, în ECHO DE PARIS, aceasta ar însemna ruinarea tuturor tratatelor de după războiu și fără îndoială, ar arunca Europa în foc și sânge. Niciodată revizionismul, sau dacă se preferă o altă formulă, revanșa germană, nu s'a afirmat atât de lămurit“.

După ce arată că Germania tinde să-și asigure mână liberă în centrul și în răsăritul Europei, d. Pertinax, declară:

„Repetăm: propunerea germană înseamnă dreptul Reichului la orice încercare directă. Față de un document atât de amenințător, d. Flandin nu are de făcut nimic altceva decât să înștiințeze guvernul din Londra, că propunerile din 11 Martie trebuie considerate ca respinse de Germania și că miniștrii francezi, englezi și belgieni, trebuie să se întrunească, în cel mai scurt timp, pentru a aviza la măsurile de protecție ce nu mai pot fi amânate.

„Este probabil, însă, că în fața războinicului document german, vor reacționa și alte State, decât cele locarniene“.

D. Pierre Bernus comentând în JOURNAL DES DÉBATS, memorandumul d-lui Hitler, în mod foarte aspru, scrie în concluzie:

„Nu vom examina, pentru moment, în detaliu, acest extraordinar program, care a fost întocmit cu o șiretenie bine chibzuită, pentru a distra atenția de la realități, pentru a distruge adevăratele condiții de securitate și pentru a crea o atmosferă turbure în care executarea marilor planuri pangermaniste ar putea fi preparată.

„Faptul singur că Reichul a doua zi după lovitura de forță care a arătat ceea ce valorează cuvântul său, se poate prezenta ca o călăuză, ca pacificatorul și reconstructorul Europei, are ceva monstruos în sine.

„Nu trebuie uitat că, cu câteva zile înainte de 7 Martie, d. Hitler făcea Franței oferte mari de pace și de înțelegere, care nu erau decât un mijloc de a ascunde realitățile, și care ne îndeamnă să ne întrebăm dacă nu suntem acum în fața unei operațiuni de același gen, făcută pe o seară mai întinsă. E mai necesar, să ne fixăm atenția asupra Europei Centrale și în special asupra Austriei și Cehoslovaciei, decât pe un text, din care nu poate rezulta nimic satisfăcător“.

Ziarele din 4 Aprilie insistă asupra însemnătății conferinței care a avut loc la Quai d'Orsay, în cursul căreia au fost fixate bazele memoriului francez prin care se va răspunde propunerilor germane.

„Franța va răspunde prin trei note, care se vor suprapune, scrie PETIT PARISIEN. Prima notă va răsturna argumentele pseudo-juridice ale Reichului, a doua va stabili completa insuficiență a răspunsului hitlerist la sugestiile Cărții Albe, referitoare la măsurile conservatorii, iar a treia va desvolta un mare plan constructiv, menit să consolideze pacea și care va avea drept bază Societatea Națiunilor, securitatea colectivă și asistența mutuală generalizată. Nu se știe încă dacă notele vor fi remise celor interesați în mod simultan sau succesiv“.

Ziarul subliniază dorința Franței de a aduce chestiunea păcii pe planul dela Geneva și de a nu rămâne pe planul prea limitat dela Locarno, plan care este primit favorabil la Londra.

Atât d. Pertinax în ECHO DE PARIS cât și d-na Tabouis în L'OEUVRE, anunță că d. von Ribbentrop a dat ieri d-lui Eden un refuz formal de a se angaja să nu fortifice zona renană.

L'OEUVRE crede că acest refuz nemulțumește profund Marea Britanie în primul rând din cauza refuzului însuși și pentru că aceasta creează o nouă tensiune franco-germană. În asemenea condițiuni Anglia va trebui să renunțe la rolul ei de arbitru pentru un rol mai activ.

LE POPULAIRE scrie: „Sperăm că nota franceză va fi îndrăzneată și că ea va face să reiasă necesitatea unei înțelegeri generale între națiunile Europene și legătură indisolubilă între securitatea colectivă și dezvoltare“.

LE TEMPS examinând marea activitate diplomatică care se desfășoară la Londra, la Paris și la Bruxelles, în urma răspunsului dat de Germania propunerilor puterilor locarniene, scrie:

„D. Edena dat lămuriri în Camera Comunelor cu privire la întrevederile pe care le-a avut cu d. von Ribbentrop și cu privire la scrisorile adresate Franței și Belgiei.

„Subsecretarul de Stat la Afacerile Străine, a subliniat că conversațiile dintre statele majoare britanic, francez și belgian nu aduc niciun prejudiciu acordului general pe care guvernul britanic dorește să-l vadă realizat. Mai este de notat că d. Attlee, purtătorul de cuvânt al opoziției, a preconizat că ar fi necesar, în interesul siguranței colective, să se facă să participe la acest acord general, pe lângă puterile locarniene, toate statele membre ale Societății Națiunilor. Ministrul afacerilor străine a admis acest punct de vedere, ceea ce lasă să se întrevadă o extindere eventuală a negocierilor“.

D. Pierre Bernus scrie între altele în JOURNAL DES DÉBATS:

„Cine cunoaște mai mult sau mai puțin politica germană nu poate să nu știe că tocmai atunci când Germania vorbește de cea mai mare dorință de pace, ea nutrește proiectele cele mai periculoase.

„Diplomația germană a rămas credincioasă tradițiilor sale. Azi d. Hitler recurge la aceleași proceduri ca predecesorii săi, dar conform cu spiritul unor vremuri când totul este exagerat, manoperile sale sunt și mai puțin ascunse. Trebuie adăugat, scrie în concluzie d. Bernus, că metodele demagogice de care se servește cancelarul Hitler pentru a acționa în străinătate, asupra opiniilor desorientate, obțin rezultate ale căror efecte, în special la Francezi, la Englezi și la neutri, sunt dintre cele mai funeste“.

Ziarele din 5 Aprilie consideră ca dobândit faptul că conversațiile dintre puterile locarniene se vor ține la Geneva în cursul săptămânii acesteia cu ocazia reuniunii comitetului de 13.

Ziarul PETIT PARISIEN sub semnătura d-lui Bourguès, scrie:

„Intru cât deliberările comitetului de 13, care încep miercuri, nu vor dura mai mult de o zi și jumătate; se prevede că reprezentanții puterilor locarniene vor putea să se întrunească joi după amiază.

„Conferința va avea o scurtă durată, ea neurmând să dureze mai mult de 48 de ore. Ea are de scop numai stabilirea carentei Germaniei față de măsurile conservatorii prevăzute de „Cartea Albă“, de a constata că cele patru puteri locarniene credincioase acordului nu ar mai putea să continue conversațiile cu Reichul pe terenul locarnian și drept consecință să trimeată studiarea planului german la Societatea Națiunilor“.

Vorbind despre memoriul francez, ziarul scrie:

„El va gravita în jurul principiului securității colective, care rămâne dealtfel cea mai bună măsură găsită până acum pentru garantarea păcii.“

„Dar acest principiu va apare sub un aspect mult mai coneret, în sensul că propunerile vor fi formulate astfel ca ele să-și găsească aplicarea la nevoile speciale ale Europei. Parisul caută să realizeze un plan care să asigure în special securitatea Europei. Este posibil să să creeze între puterile europene legături de asistență mutuală mai precise, perfecționându-se mecanismul unor anumite articole din pactul Societății Națiunilor și dezvoltându-se sistemul pactelor regionale al căror prototip a fost pactul dela Locarno. La un pact regional pentru Occident, nu putea să se alature pacte analoage pentru răsăritul dunărean și pentru Mediterana, încheie ziarul.“

EXCELSIOR scrie: „Cel mai riguros secret se păstrează asupra părții constructive din planul francez. Este vorba fără îndoială de un document destinat să facă o mai puternică impresie asupra guvernelor și opiniilor publice din țările care și-au bazat politica lor internă și externă pe principiile Societății Națiunilor“.

In ECHO DE PARIS d. *Pertinax* subliniază refuzul dat de d. von Ribbentrop d-lui Eden, care cerea ca guvernul german să se angajeze să nu fortifice Renania.

Ziarul scrie: D. Eden s'a angajat față de Franța să nu considere satisfăcător și acceptabil orice proiect de reparație a ordinii legale denunțată de cancelarul Hitler, dacă proiectul nu prevede această făgăduială. Acesta este punctul precis pe care nu trebuie să-l pierdem din vedere în actuala stare neclară a lucrurilor“.

Ziarul socialist LE POPULAIRE se abține de a critica planul francez mai înainte de a-l cunoaște, însă el nu privește cu ochi buni cele ce se spun despre el.

LE POPULAIRE arată că planul francez ar fi compus din trei documente: primul ar cuprinde combaterea argumentelor istorico-juridice ale planului german; cel de al doilea, destinat puterilor locarniene, ar cuprinde măsurile conservatorii și situația din Rhenania, iar cel de al treilea ar fi pentru Societatea Națiunilor, cuprinzând planul constructiv.

Ziarul scrie: „Primul ni se pare inutil. De ce oare am polemiza cu d. Hitler. El ar fi putut să-și desvolte argumentele la Haga. A refuzat să o facă. Deci a recunoscut că n'are dreptate. Este inutil să se prelungească o polemică care a durat chiar prea mult. Cel de al doilea punct nu ne satisface deloc. După violarea acordului dela Locarno, Marea Britanie a dat garanții care sporesc în mod simțitor securitatea Franței și Belgiei. Franța poate deci să ia parte în liniște la conferința europeană de pace. Problema Rhenaniei și a zonei demilitarizate trebuie să fie examinată în funcțiune de rezultatele conferinței de pace. Nu este util să ne împiedecăm dinainte de acest obstacol. Cel de al treilea document, dacă se confirmă, reia ideile esențiale din memoriul din 1932 și noi vom fi obligați să reluăm în contra lui argumentele noastre din acea

epocă. Noi ne vom opune cu toată energia, mai ales, în contra „corpurilor specializate“, tot așa cum, în 1932 am combătut ideia unei armate internaționale și în 1935 am combătut încercarea de a se creea în Franța o armată de „profesioniști“.

LE TEMPS, din 5 Aprilie, revenind asupra activității diplomatice care se desfășoară la Paris și la Londra, scrie:

„Cele două guverne vor proceda la un examen amănunțit al memorandumului german, străduindu-se de a extrage din situația actuală, atât de gingașe, toate posibilitățile în vederea consolidării păcii.“

„Inițiativa franceză comportă însă o parte constructivă. Este necesar să existe un plan francez, întemeiat pe un spirit de dreptate și de claritate, față de planul german, caracterizat prin cea mai primejdioasă confuzie a principiilor și a metodelor.“

„Dacă vrem să consolidăm și să menținem Societatea Națiunilor, trebuie să opunem principiului german a pactelor bilaterale de neagresiune, fără garanții, pentru siguranța generală, formula garanțiilor colective, singura care se adaptează principiilor pactului Societății Națiunilor“.

Intreaga atenție a ziarelor franceze din 6 Aprilie este reținută de apropiata reuniune a puterilor locarniene și de memoriul pe care guvernul francez îl va prezenta cu acest prilej.

Examinând atitudinea Mării Britanii față de această inițiativă franceză, LE MATIN scrie între altele:

„Londra așteaptă cu nerăbdare nota franceză.“

„Englezii nu sunt nemulțumiți să constate că guvernul francez nu înțelege să se limiteze la o atitudine de rezervă negativă. În curând vor începe conversațiile între Statele majore. Colaborarea tehnică franco-engleză este foarte necesară, deoarece Franța nu poate risca, în cazul eșecului eforturilor diplomatice, să se lipsească de sprijinul asigurat prin acordurile dela Locarno și pe care ea și-a sprijinit până acum întreaga politică externă“.

In ziarul ECHO DE PARIS, d. *Pertinax* arată că liniile mari ale notei franceze vor fi următoarele: „Documentul, subliniază că, pentru moment, sarcina cea mai urgentă și primordială constă în a restabili în zona demilitarizată legea internațională. Această linie de conduită a guvernului francez nu face necesară nicio observație deosebită. Pentru ce s'a deschis însă mormântul protocolului din 1924 și al uniunii europene din 1931? Nu avem niciun interes să readucem Geneva la ideologia din perioada ei de virulență“.

PETIT PARISIEN, ocupându-se de reuniunea puterilor locarniene, scrie: „D. Flandin, față de răspunsurile negative ale d-lui Hitler asupra tuturor punctelor, va declara englezilor, italienilor, și belgienilor că, în fața carentei totale, trebuie aplicată integral măsura prevăzută în serisoarea-anexă la Cartea-Albă. Dacă nu s'ar ajunge la un acord între puterile locarniene asupra măsurilor ce trebuiesc luate imediat, este probabil că examinarea situației va fi trimeasă în fața consiliului Societății Națiunilor“.

Făcând o paralelă între reacțiunile asupra situației actuale provocate de Germania și Italia, EXCELSIOR scrie:

„Vom vedea oare pe puriștii ortodoxiei geneveze, atât de reticenti la Londra în chestiunea Rinului, regăsindu-i întreaga intransigență în chestiunea Nilului? Se va persevera oare la Geneva în paradoxul sancțiunilor aplicate

Italiai și inaplicabile Germaniei? Ce vrea Anglia? Eri am avut enigma conferinței dela Londra. Vom avea mâine o enigmă a conferinței din Geneva?''.

In LE POPULAIRE, d. Blum, felicită guvernul că opune planului d-lui Hitler un program mai general, cuprinzând toate națiunile europene și care, prin generalitatea sa, va fi de competența Societății Națiunilor.

Ziarele din 7 Aprilie se ocupă pe larg de planul francez de reorganizare a văcii.

PETIT PARISIEN arată că nu este vorba de o teorie a păcii pentru întreaga planetă, „vremurile fiind prea critice pentru a se propune proiecte prea vaste și vagi“. Ziarul adaugă:

„Este vorba de un proiect practice, care să poată să înfrâneze grabnic orice încercare de agresiune în Europa.

„Această pace europeană este concepută ca fiind indivizibilă. Contrar regimului preconizat de d. Hitler, Franța consideră că, pentru a fi eficace, securitatea trebuie să fie asigurată în toate părțile continentului. Pentru d. Hitler Europa se oprește la Varșovia; pentru Franța ea se oprește în Urali. Ideea uniunii europene, admirabil concepută de Briand, a inspirat și pe creatorii noului plan francez. Dacă s'ar realiza o organizare defensivă internațională, aceasta ar permite să se oprească cursa înarmărilor. Credem că noul plan deschide perspectivele pentru mari progrese în acest domeniu“.

EXCELSIOR precizează:

„O forță internațională aeriană, mai puternică decât aceea a oricărei puteri, ar fi pusă în serviciul Societății Națiunilor în favoarea oricărui Stat, victimă a unei agresiuni neprovocată. Forța aceasta ar avea mai puțin un caracter represiv decât unul preventiv.

„De asemenea, proiectul prevede dispoziții speciale pentru emigrări și punerea în valoare a anumitor țări din alte continente, care ar putea primi coloniști, respectându-se drepturile populațiilor băstinașe, a căror protecție și dezvoltare ar fi asigurată de Societatea Națiunilor. S'ar lua act și de propunerile engleze formulate de sir Samuel Hoare și reluate de d. Eden, în favoarea unei mai bune repartiții a materiilor prime și a deuseurilor comerciale“.

ECHO DE PARIS scrie sub semnătura d-lui Pertinax:

„Guvernul francez a crezut că este bine să reia verbalismul genevez din 1924, 1929 și 1931. Proiectul său nici nu trebuie să fie transmis consiliului Societății Națiunilor până când, într'o anumită măsură, consecințele evenimentului din 7 Martie nu vor fi fost reparate. Singura politică admisibilă este de a nu plăti d-lui Hitler o primă pentru îndrăsneala sa“.

D. Pertinax compară atitudinea Angliei, care a fost deosebită în conflictul abisinian, de aceea adoptată în conflictul rhenan și adaugă:

„Când există două conflicte, ele nu pot fi clasate în ordinea însemnătății lor juridice. Ordinea politică nu poate fi neglijată. Amenințarea de războiu pe Rhin apasă mult mai greu asupra lumii decât un act de războiu în Africa. Putem deci preciza d-lui Eden că nu va avea succes la comitetul de 13“.

LE POPULAIRE scrie:

„Litigiul este instalat în mod definitiv pe un teren internațional. Nu există, propriu zis, conflict franco-german. Aprehensiunile grave, dar calme, ale țării trebuie

să-și găsească în această soluție o liniștire. Criza provocată de dictatul hitlerist este îndreptată pe o cale care, în mod rezonabil, nu poate duce la războiu.

„Este drept să adăugăm că din prima zi, din prima oră orientarea aceasta i-a fost imprimată de guvernul francez, care ar fi avut totuși dreptul strict de a considera trecerea Rhinului ca un act de războiu, ba chiar ca o invaziune. În loc de a remite pașaportul ambasadorului german, de a mobiliza și de a cere puterilor garante să-și îndeplinească imediat obligațiile militare, incontestabile, guvernul francez s'a adresat Societății Națiunilor. Intre o soluționare directă pe calea armelor și o procedură de soluționare pașnică prin intermediul unei acțiuni internaționale, nici guvernul francez, nici opinia publică nu au ezitat. Nu trebuie să ne înșelăm: acesta este un semn al vremurilor“.

Presa engleză.

DAILY EXPRESS, din 1 Aprilie, continuă a susține politica de izolare pe care a adoptat-o dela început. Astfel, în articolul de fond respectiv, sub titlul „Nu mai vrem alianțe“, scrie:

„D. Hitler ar vrea ca Franța să-și demonteze faimoasele ei forturi dela frontieră, în schimb e gata să promită că nici Germania nu va construi forturi în Rhenania.

„Răspusul Franței este: Foarte mulțumesc. Dacă e de ales între cuvântul d-tale și fortărețele noastre preferăm fortărețele.

„Măsura care urmează este să se accelereze covorbirile dintre Statele majore ale Franței și Angliei. Dar aci are cuvântul și opinia publică din Anglia.

„Ea este hotărâtă contra unei alianțe militare cu Franța, precum și a oricărei alte alianțe continentale“.

DAILY MAIL, cu aceeași dată, susține tocmai contrariul:

„O alianță strict limitată la clause defensive cu Franța este o politică sănătoasă, pentru această țară, lucru asupra căruia am stăruit ani de zile“.

Iar mai departe, tot în articolul de fond, susține:

„Dacă ar fi existat actualmente o asemenea alianță, n'ar fi fost nicio obiecție la convorbirile dintre Statele majore ale ambelor țări. Până și d. Hitler, a spus-o, de mai multe ori, de când este cancelar, că alianță defensivă dintre Marea Britanie și Franța este un lucru cât se poate de rațional“.

Primărea făcută propunerilor germane de către presa engleză poate fi considerată, cu mici excepții, că este, în general, binevoitoare. Chiar ziarele laburiste evită orice critică aspră.

DAILY EXPRESS, care, în articolul său dela 2 Aprilie, se ridică direct contra luării de noi angajamente de către Anglia mai ales pacte și alianțe de ordin militar, față de care opune un categoric nu, nu, nu. Afirmă, că la atât se reduce propunerile germane, când ar fi desbrăcate de frazeologia sentimentală în care sunt redactate.

DAILY MAIL, din 2 Aprilie, deși consideră că propunerile germane sunt conciliatorii, în tonul lor, totuși, socotește de cuvântă a fi studiate cu amănuntul și a se avea în vedere că atitudinea Franței este cu deosebire de importantă.

NEWS CHRONICLE, cu aceeași dată, scrie:

„Răspunsul d-lui Hitler conține câteva puncte excelente, dar și destule omisii. E imposibil să nu se vadă îndemânarea cu care a fost redactat. Sunt destule semne că a fost compus înadins pentru publicul englez și întărește impresia că d-lui Hitler nu i-ar părea rău dacă ar putea mări ușoară divergență de ordin recent, dintre vederile Angliei și ale Franței, sau chiar să pună în înecătură guvernul englez cu opinia propriei sale națiuni“.

MANCHESTER GUARDIAN, scrie, în articolul său de fond, că răspunsul guvernului german la propunerile din Cartea Albă, este îndreptat mai mult către opinia publică engleză și este redactat cu multă îndemânare.

DAILY HERALD crede că Germania a lăsat poartă deschisă, ceea ce a produs, ca primă reacțiune, o mare ușurare.

TIMES publică răspunsul german în întregime, relevă comentariile redactorului diplomatic; iar în articolul său de fond, scrie, între altele:

„Tonul notei germane poate fi considerat ca împăciuitor, dar mai mult față de opinia publică britanică, decât față de aceea a Franței și Belgiei. Nota respinge propunerile unilaterale ale puterilor locarniene, ca fiind discriminatorii. Dar acceptarea acestei obiecțiuni ar avea un caracter unilateral în celălalt sens, căci, pe când Germania ar respinge învinuirile franceze, cu privire la violarea tratatelor, ar trebui ca Franța să primească pretenția Germaniei, după care nicio violare nu s'a produs. Aceasta constituie o lipsă de finețe și de logică.

„Obligațiile britanice sunt clare și cuvântul Angliei nu ar mai avea mare valoare dacă ea nu și-ar ține angajamentele cu acest prilej.

„Măsurile constructive propuse de d. Hitler au fost concepute, într'un spirit larg și ele nu susțin nimic care să nu fie practicabil, răspunzând totodată unor dorințe care trebuiesc satisfăcute. În situația actuală nu pot aduce servicii decât metode de acțiune răbdătoare, iar nu noi schimburi de note și discursuri“.

DAILY TELEGRAPH scrie: „Propunerile germane oferă largi posibilități de negocieri. Obstacolul principal constă însă în faptul că germanii nu vor să recunoască că au violat Tratatul de la Locarno. În asemenea împrejurări reușita negocierilor depinde în primul rând de posibilitatea de a restabili încrederea“.

MORNING POST scrie: „Nu este exigență prea mare a se cere Germaniei să nu fortifice zona rhenană în perioada de tranziție. Germania refuză însă și această mică concesie. În asemenea împrejurări, deși este agreabil a auzi că Germania nu a avut niciodată intenția să atace Franța sau Belgia, ar fi o mare greșeală să se neglijeze măsurile de apărare și să ne despărțim de vechii noștri prieteni“. Ziarul aprobă apoi hotărârea guvernului britanic de a stabili contactul între Statele majore britanic, francez și belgian.

Declarațiile pe care d. Eden, ministrul de externe englez le-a făcut la 3 Aprilie în Camera Comunelor, cu privire la convorbirile dintre Statele majore ale Franței, Angliei și Belgiei au fost așteptate cu multă nerăbdare de întreaga presă. Anticipând, unele din ziare au insistat că guvernul va examina cu cea mai mare atenție propunerile venite din partea Germaniei, pentru a-și putea da seama cu precizie în ce măsură se pot realiza unele din ele. Cu această ocazie TIMES din 3 Aprilie scrie:

„Convorbirile dintre Statele majore vor contribui la restabilirea încrederii și securității în Europa, împreună fiind temerile Franței. După aceea, însă, s'ar putea discuta fără pasiune asupra diferitelor mijloace ce trebuiesc aplicate în interesul comun care este învingerea crizei actuale. Anglia crede că Germania ar putea și ar trebui să facă propuneri suplimentare pentru viitorul apropiat. Dar, totodată, propunerile germane trebuiesc cercetate.

„Cea mai bună propagandă pentru pace este să se facă o pauză la declarațiile ce vin din toate părțile și să se lase diplomaților sarcina de a examina propunerile, în loc de a le supune unor discuțiuni publice“.

Iar cu data de 4 Aprilie, TIMES, își arată credința că dacă s'ar renunța la convorbirile între Statele majore, opinia publică britanică ar primi știrea cu satisfacție. Atâta timp cât aceste convorbiri pot contribui însă la o calmare generală, ele sunt privite cu sânge rece.

MORNING POST, cu aceeași dată, scrie: „Declarațiile d-lui Eden nu au mai lăsat nici umbra unei îndoeli, cu privire la atitudinea guvernului. Ele constituie un pas însemnat în luminarea opiniei publice“.

DAILY TELEGRAPH, din 4 Aprilie, scoate în evidență faptul că: „Orice grijă privitoare la caracterul convorbirilor dintre Statele majore a dispărut. La aceasta a contribuit și publicarea scrisorilor schimbate între Anglia, Franța și Belgia. Încercarea de a asigura pacea rămâne, cum a confirmat d. Eden, grija de căpetenie a guvernului britanic. Timpul de gândire care este asigurat prin pauza impusă de alegerile din Franța va trebui să fie folosit, spre a se ajunge la o înțelegere asupra punctelor principale“.

Un deosebit interes îl mai arată presa engleză și față de știrea că în curând se va da publicității un plan de pace francez, care va fi răspunsul la planul așa zis „constructiv“ al d-lui Hitler.

OBSERVER din 5 Aprilie, prezintă știrea despre întocmirea planului francez, ca o fericită apropiere între guvernele din Paris și Londra și ca un pas spre începerea negocierilor generale cu Germania. Apoi adaugă:

„Suntem în pragul unor negocieri îndelungate, dar pe care nu l-am putea trece, fără ca punctul de vedere al altor națiuni să fie expus cu o egală libertate.

„Astfel, Franța va propune un plan care va avea numeroși partizani printre membrii Societății Națiunilor. Niciun guvern francez nu ar putea acționa altfel.

„Progresul cel mai de seamă care s'a făcut este că nicăieri propunerile Reichului n'au fost respinse și că Franța și Marea Britanie le acceptă ca baze de negocieri“.

SUNDAY TIMES din 5 Aprilie scoate în evidență atitudinea categorică a d-lui Eden față de d. Von Ribbentrop în ce privește convorbirile dintre Statele majore ale celor trei țări: Anglia, Franța și Belgia.

Afirmă totuși că este necesar de a se acorda Germaniei oarecare încredere, căci altfel orice speranță în reușita tratativilor nu și-ar mai avea rostul.

Presa elvețiană.

Examinând atitudinea Franței față de răspunsul german la propunerile puterilor locarniene, DER BUND, din 3 Aprilie, scrie între altele:

„Nu-i este permis Franței, ca printr'o atitudine încăpățanată, să-și pună în joc creditul ei politic și moral. Cert că nu este ademenitor de a încheia noi convențiuni cu d. Hitler.

„Dar de data aceasta d. Hitler trebuie să-și țină cuvântul, altfel toată lumea ar fi împotriva sa.

„De altfel ceilalți sunt de vină că d. Hitler poate înregistra succese. În loc să se fi schimbat la timp unele puncte învechite și nerealizabile din tratatele de pace, s'a lăsat pe seama d-lui Hitler să facă propuneri, ba să le și realizeze, strângând astfel pe toți revizionistii europeni în jurul său“.

Presa italiană.

Contra-propunerile d-lui Hitler nu au determinat nici cea mai mică reacție în cercurile oficiale italiene sau în presă.

Această tăcere este explicată prin faptul că textul noii propuneri germane nu ar fi încă cunoscut la Roma.

MESSAGGERO din 2 Aprilie se mărginește a constata că „propunerile germane nu au modificat deloc situația“.

În numărul din 3 Aprilie GAZETA DEL POPOLO anunță că Italia va lua parte la conversațiile diplomatice ca și la conferința puterilor locarniene, făcând totuși cunoscute rezervele sale rezultând din aplicarea sancțiunilor.

Presa sovietică.

Sub titlul „Arcurile politicii engleze“, PRAVDA din 29 Martie susține că tactica lui Hitler a adus politica Angliei într-o stare critică.

În această privință ziarul ajunge la o concluzie cuprinsă în următoarele rânduri:

„Cu toate încercările Angliei de a menține și chiar de a întări legăturile de prietenie cu Franța, politica britanică nu vrea să renunțe la rolul său de „intermediară între Franța și Germania, deși acest lucru devine extrem de complicat în situația actuală. Prin acest fel de a vedea se explică desfășurarea în zigzag a politicii engleze, și nu e ușor de prevăzut dacă sistemul tendințelor contradictorii nu va distruge echilibrul care caracterizează acum această politică. Tot ce ar putea apropia azi Anglia, în această situație turbură, de sistemul securității colective, ar răspunde intereselor păcii mondiale“.

D. Radek, analizând în ziarul moscovit ISTVESTIA din 6 Aprilie propunerile d-lui Hitler, constată că Germania face totul pentru a învinge un piron între Franța și Anglia și între Franța și Italia. În același timp ea se străduiește să mărească presiunea asupra Mării Britanii și Italiei pentru ca la momentul critic ele să nu poată să-și joace rolul de garante ale păcii.

„Nu se poate spune că aceste eforturi ale imperialismului german n'au obținut, până în momentul de față, vreun succes, subliniază d. Radek, adăugând că Marea Britanie s'a opus, tot timpul, la toate măsurile efective de presiune asupra Reichului.

„Germania a procedat astfel, având în vedere puterea militară deja creată de către Germania, precum și faptul că flota engleză este legată în Mediterana.

„Dar unde sunt garanțiile că mâine această flotă nu va fi ocupată în Extremul Orient? Unde sunt garanțiile că Italia slăbită de războiul din Etiopia va putea mâine să-și îndeplinească angajamentele de garantă chiar dacă ar dori?“.

Vorbind de propunerile germane, privitor la Orient, d. Radek subliniază sugestiile d-lui Hitler în favoarea pactelor bilaterale care nu-și pierd puterea lor, în mo-

mentul unui atac german în contra unei terțe părți și le dă posibilitatea de a înecra regularea socotelilor cu fiecare din contractanți, în mod separat, neutralizând pe ceilalți prin amenințări sau prin cumpărare.

„Lucrul cel mai caracteristic al acestor manopere este, în propunerile germane, absența vreunei mențiuni despre U. R. S. S.

„Timp de mai mulți ani Germania strigă sus și tare că pericolul este amenințător din partea Rusiei Sovietice, dar când e vorba să încheie pacte, care ar trebui să stabilizeze relații pacifice între puteri, Germania rămâne mută în ceea ce privește U. R. S. S.

„Acest lucru probează că Germania nu voeste să-și lege mâinile față de Rusia Sovietică și dorește să-și păstreze libertatea de acțiune în contra U. R. S. S., străbătând granițele unuia dintre Statele vecine Rusiei“.

„Apreciind sensul general al propunerilor lui Hitler, Radek scrie că Hitler încearcă să obție o situație, care în cazul unei agresiuni a Germaniei contra unor popoare din Europa Orientală, să împiedice ca alte popoare să poată veni la timp în ajutorul celor atacați. În deosebi el caută să obție aceasta din partea Franței.

„Strategia hitleristă pune Franța față de alternativa, retrocedarea coloniilor, renunțând la alianțele ei, sau perspectiva de a nu mai fi sigură de pace din partea Germaniei, sensul propunerilor hitleriste este de a garanta siguranța teritoriului francez, Franța renunțând în schimb la rolul ei de mare putere, adică renunțând de a căuta sprijin contra agresorului eventual și de a mai da sprijinul său victimei unei agresiuni.

„Strategia germană tinde să izoleze Orientul de Occident, cu scopul de a învinge fiecare adversar în parte. Germania vrea să desmembreze Europa pentru a pune stăpânire pe toate ținuturile ei, stabilind astfel ordinea care va corespunde mai bine considerațiilor strategice germane.

„Toți acei care aspiră într'adevăr la consolidarea păcii, trebuie să înțeleagă jocul lui Hitler.

„Germania prin remilitarizarea Rhenaniei a îmbunătățit condițiile ei strategice cu privire la un război. Pentru a compensa efectele acestei modificări a raporturilor de forțe, este necesar ca puterile pacifice, a căror acțiune nu este destul de coordonată, să se organizeze sub scutul Societății Națiunilor, pe baza unor obligațiuni întărite față de această instituție internațională.

„Ele vor trebui să alcătuiască un plan de apărare contra oricărei agresiuni. Ele vor trebui să creeze garanția colectivă a păcii.

„În acest sistem, un loc va fi prevăzut și pentru Germania, pe baza unei egalități absolute.

„Dacă însă Germania refuză să ocupe acest loc, adăugând la principiul siguranței în schimb propriii ei siguranțe, numai rămâne decât a crea acest sistem de apărare colectivă, independent și în afară de Germania“.

Presa polonă.

În numărul din 2 Aprilie, KURJER PORRANNY, sub titlul: „În locul unui document diplomatic, un manifest. Misticism și realism în răspunsul german la propunerile dela Londra“, publică un articol în care constată că Hitler, prin memoriul său, „ar vrea să fie un nou Wilson. Cancelarul Hitler se identifică cu națiunea germană și vorbește, pe ton de predică, în numele ei. D. Hitler reproșează, în mod oficial de data aceasta, că Tratatul din Versailles nu s'a bazat pe cele 14 puncte ale lui Wilson. Tratatul din Versailles este definit, în mod oficial drept un „dictat“.

„Cancelarul s'a hotărît să înceapă o acțiune directă în vederea „torpilării“ alianței militare franco-engleze, propunând încheierea unui neo-locarno militar de către toți semnatarii pactului rhenan.

„Am atras în nenumărate rânduri atenția cititorilor noștri, că încheierea alianței franco-engleze ar fi pentru Germania o lovitură cu urmări grave. Cancelarul a făcut tot ce i-a stat în putință ca să combată eforturile acestea prin argumente mistice-morale, până ce s'a decis să rupă combinația militară Paris-Londra, anunțând participarea sa, . . . , ca apărător cu drepturi egale al păcii europene“.

La sfârșitul articolului, ziarul face câteva ironii la adresa „acordurilor sfinte“:

„Istoria nu ne vorbește oare de valoarea „tratatelor eterne“ și sfinte? Nu voim să tragem din această paralelă niciun fel de concluzii. Prea clar vedem întregul joc al Cancelarului și înțelegem motivele sale ideologice și real-politice. Ultimul document ilustrează din nou în mod limpede ce este „diplomația dinamică“.

Ziarul NAZS PRZEGLAD se întreabă dacă răspunsul german este „o ofertă sau o capcană“ și adaugă: „Nimeni în Polonia nu crede că Germania a renunțat cu adevărat la planul ei în privința teritoriilor din răsărit, chiar dacă n'ar face acest lucru decât sub forma unei penetrațiuni pașnice, însoțită de fapte împlinite la Danzig și Memel“.

Comentând răspunsul Germaniei, ziarul EXPRESS PORANNY subliniază: „Planul german nu privește decât occidentul; dacă d. Hitler avea ambiția de a prezenta un plan de organizare a securității pentru toată Europa, ar fi trebuit să țină seamă de toate regiunile ei. Răspunsul Germaniei neaplicându-se răsăritului, guvernul polon nu se simte dator să ia o atitudine față de acest răspuns.

Atitudinea Poloniei este dealtfel bine cunoscută și a fost expusă clar cu prilejul deliberărilor din Londra. După părerea noastră, nicio chestiune nu poate fi examinată, și cu atât mai puțin hotărîtă, fără participarea tuturor celor interesați. Dacă există o chestiune care interesează toate națiunile Europei, este aceea a securității. Europa constituie o unitate, iar pacea europeană trebuie să fie organizată după aceleași principii în apusul și răsăritul continentului nostru“.

KURJER PORANNY, din 4 Aprilie, afirmă că Franța, în urma eșuării politicii dela Geneva și a politicii tratatelor, precum și din cauza știrilor alarmante despre înarmările germane, va fi nevoită să schimbe metodele ei politice, adoptând politica de înțelegeri bilaterale cu vecinii cei mai apropiați, sugerată de diplomația engleză care este dispusă la o înțelegere.

Presa maghiară.

Ziarele maghiare din 3 Aprilie se ocupă de răspunsul german la propunerile puterilor locarniene, subliniind că orice speranță de pace nu este piardută.

Sub titlul: „Franța nu este satisfăcută de răspunsul Germaniei“, PESTI HIRLAP scrie că, atât Franța cât și Germania au puțința să agraveze cu totul situația internațională.

„Totuși amicii păcii pot să nutrească speranțe de pace, întru cât nici Franței și nici Germaniei nu-i trece prin gând a se afirma prin vreo atitudine rigidă. Ambele își dau seama de răspunderea lor, în consecință năzuiesc a realiza o soluție pașnică, prin respectarea intereselor fiecăreia.

„Nota de răspuns a Germaniei, cel puțin, a lăsat ușile deschise pentru o astfel de soluție. De asemenea nici Franța nu adoptă punctul de vedere al refuzului“, conchide ziarul.

BUDAPESTI HIRLAP comentează, în editorial, faptele în legătură cu conflictul franco-german și afirmă:

„Dacă opinia publică anglo-franceză n'a aprobat până acum oferta d-lui Hitler, nici nu a respins-o în principiu. Singura bază pentru tratative este oferta germană, fără niciun dedesubt, de a se reglementa, cu seriozitate, conviețuirea pașnică a popoarelor. Dacă Europa vrea să evite războiul, trebuie să primească, fără discuție, această ofertă, precum trebuie să primească și punctul de vedere al dreptului de egalitate suverană al Statelor care tratează.

„Nicio putere de pe fața pământului nu va putea șterge din memoria națiunilor ceea ce s'a întâmplat săptămânile trecute: primul pas serios spre o astfel de pace, care nu este impusă prin forță celor despuiați, și care provine din primirea de bună voie a condițiilor impuse“.

Presa austriacă.

Intr'un articol intitulat „Germania vrea să aibă mână liberă în Europa Centrală“, publicat de NEUES WIENER JOURNAL, din 5 Aprilie, de Heinrich Nataja, fost ministru de afaceri străine, scrie:

„D. Hitler nu și-a ascuns niciodată concepția despre marea Germanie care trebuie să cuprindă după părerea sa toate teritoriile unde se vorbește limba germană atât Austria, deci, cât și Boemia germană.

„Iată de sigur motivul pentru care el a ales în noul Reichstag foști cetățeni austriaci și cehoslovaci, reprezentând Viena și Salzburg, Praga și Eger.

„Scopul fortificațiilor pe care Reichul vrea să le facă în Rhenania este de a împiedeca Franța și Belgia de a merge împotriva Germaniei, în cazul când ea ar ocupa Austria și Cehoslovacia.

„D. Hitler exploatează marea răbdare a Angliei pentru a câștiga timpul necesar de a continua fortificarea frontierei Rhenaniei. Astfel se urmează construirea acestei uriașe centuri de fortificații, care ar fi să separe Viena de trupele din occident care i-ar veni în ajutor. Dar cu tot talentul de organizare pe care-l au, și cu toată minuțioasa lor pregătire, germanii nu vor putea să facă pe magicienii. Le va trebui timp. Timpul câștigat înseamnă beton și oțel, înseamnă mână liberă în Europa Centrală și în Austria“.

Presa daneză.

În numărul din 2 Aprilie SOCIAL DEMOKRATEN, publică un articol în care examinează situația externă în lumina contra-propunerilor d-lui Hitler.

„De fapt, scrie ziarul, singura realitate a negocierilor dela Londra a fost hotărîrea privitoare la convorbirile dintre statele majoare ale puterilor locarniene. Regretele pe care d. Hitler le exprimă în această privință, sunt singurul lucru pozitiv din memoriul german. Cât despre rest, nimic nou nua fost prezentat de d. Hitler.

„Dacă Fuehrerul vrea cu adevărat să suprimă cărțile de atățare împotriva Franței, el poate începe cu însuși cartea lui „Nein Kampf“. Totuși, d. Hitler nu rupe despre rest, nimic nou n'a fost prezentat de d. Hitler, prin răspunsul său toate punctele. Dar d. Hitler nu răspunde totuși la întrebările precise puse de d. Flandin, în ceea ce privește Danzigul și Schleswigul danez“.

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANCTIUNILE

Presa italiană.

IL POPOLO d'ITALIA din 1 Aprilie scrie că pe toate fronturile din Africa victoriile obținute de Italia deschid drumuri către inima Etiopiei.

„Trupele italiene au avut de străbătut sute de kilometri printr'un ținut grozav, pietros, nisipos, accidentat, fără apă, trebuiau să-și ducă hrana în spinare sub un soare de foc. Virtuțile rasei, elanul și forța fizică au învins însă toate aceste obstacole“.

LA STAMPO, cu aceeași dată, scrie că de curând s'a ținut în Camera Lorzilor un „concurș de oratorie“, în care italienii au fost acuzați de cruzimi în Africa.

„Bombardamentele aeriene, gazele asfixiante, distrugerea spitalelor au fost caii de bătaie ai oratorilor, care uită că d. Eden, în 1933, dădea drept Angliei să exercite acest gen de operațiuni în colonii și teritorii supuse cu mandat și în raidurile engleze în Mesopotamia și acum de curând la frontiera Indiei contra afganistanilor independenți.

„Adevărul este că la Londra sentimentele sunt supuse intereselor, iar ofensiva umanitaristă pornită la Londra, este menită să creeze o atmosferă prielnică la Geneva“.

De asemeni, d. Gayda, în GIORNALE d'ITALIA din 3 Aprilie afirmă:

„Englezii s'au revoltat contra bombardamentelor aeriene în Etiopia, uitând că principii bombardamentelor aeriene în colonii a fost confirmat în Camera Comunelor de ministrul Aerului, la 8 Martie 1921 și de d. Eden la Conferința dezarmării dela Geneva, la 27 Mai 1933.

„Toate aceste acțiuni au eu scop de a menține puternic curentul contra Italiei“.

IL GIORNALE d'ITALIA din 4 Aprilie scrie că ocuparea Gondarului de către Italieni a ridicat în presa engleză o mare preocupare asupra soartei Nilului.

„Este inutil — scrie ziarul — să se mai precizeze atitudinea Italiei. Italia este credincioasă tratatelor. Declarațiile lui Mussolini, la Bolzano, rămân intacte. Atunci când în 1935 Italia a invitat guvernul englez la definirea intereselor ei cu Italia, Londra a răspuns cu un strigăt de războiu care a lăsat însă Italia perfect calmă“.

IL POPOLO d'ITALIA, cu aceeași dată, subliniază că în declarația Consiliului de Miniștri dela Bolzano din 1935, s'a precizat următoarele puncte:

1. Se recunoaște Italiei dreptul de prioritate colonială asupra Abisiniei;
2. Italia înțelege să-și apere teza, dreptul, necesitatea de siguranță, nevoile ei până la urmă;
3. Anglia nu are nimic a se teme din partea politicii italiene care nu amenință nici direct nici indirect interesele Angliei.

„Aceste interese au fost recunoscute de Italia în nenumărate rânduri. Raportul Maffey a constatat că prezența Italiei în Abisinia nu este contra intereselor Angliei“.

In urma unor sugestii făcute în străinătate, în vederea luării ca bază pentru negocierile de pace a planului întocmit de Comitetul de 5 al Societății Națiunilor, ziarul TRIBUNA din 6 Aprilie publică un articol în care susține că propunerile cuprinse în acest plan sunt

„putrezite“, iar cei care ar încerca să le desgroape sunt atinși de „necrofilie“.

Ziarul adaugă:

„Pacea în Abisinia trebuie să se potrivească perfect cu realitatea totalitară a victoriei italiene. Această realitate totalitară exclude în modul cel mai deplin orice formă de intervenție directă sau indirectă a Societății Națiunilor în eventuala organizare a Abisiniei. Pentru aceste motive, proiectul Laval-Hoare, ca și propunerile Comitetului de 5, trebuiesc considerate ca înmormântate.

„Societatea Națiunilor are de altfel un motiv politic fundamental pentru a recunoaște realitatea întreagă a victoriei italiene și anume actele de supunere ale locuitorilor din Abisinia care socotese Italia ca o putere eliberatoare. Lăsați deci pe Negus să-și urmeze soarta și rămâneți de acum încolo la această realitate incontestabilă“.

Presa engleză

Războiul din Abisinia și chestiunea sancțiunilor care păreau a fi rămas pe planul al doilea, preocupă din nou presa engleză, acordându-li-se importanța reală.

DAILY HERALD din 2 Aprilie, anunță că d. de Chambrun, ambasadorul Franței la Roma, care a plecat la Paris, va comunica d-lui Flandin, ministrul aflărilor străine, că guvernul din Roma, este dispus să colaboreze la soluționarea chestiunilor europene, în următoarele condițiuni:

„Abolirea imediată a sancțiunilor, ridicarea condamnării Italiei de către Societatea Națiunilor, pentru agresiunea sa în contra Abisiniei și că negocierile de pace vor trebui să fie lăsate pe seama Italiei și Abisiniei, fără ca Societatea Națiunilor să se amestece în ele“.

TIMES din 3 Aprilie, publică o corespondență din Roma, din care reiese că acceptarea din partea Italiei, a invitației președintelui Comitetului de 13, de a lua contact direct cu Negusul, întărește credința că d. Mussolini este gata să înceapă tratative de pace; ceea ce nu implică însă că termenii d-lui Mussolini vor fi ușori“.

DAILY EXPRESS din 3 Aprilie, este revoltat de acțiunea studenților italieni din Roma, care au încercat să atace Ambasada engleză, „acțiune care, a stricat mult raporturile dintre Italia și Marea Britanie, împreună cu celelalte puteri din Societatea Națiunilor“.

Ziarul amintește de bombardarea localității Harrar și de întrebuițarea gazelor otrăvitoare de către armata italiană, spunând că are informații precise, că se va hotărî de către Comitetul de 18, înăsprirea sancțiunilor contra Italiei.

DAILY MAIL din 4 Aprilie prevede victoria definitivă a italienilor, care va avea loc în scurt timp; iar în timp ce își arată satisfacția în această privință, nu pierde ocazia de a preveni guvernul englez, că sancțiunile contra Italiei nu mai au niciun rost și că trebuiesc retrase. Apoi întreabă:

„Iși dă seama guvernul englez că o Italie victorioasă va fi un factor diplomatic cu totul deosebit de Italia de altă dată? "

„Această țară cu prestigiul mărit și cu puterea ei militară, demonstrată prin operațiile din ajun, cu centre strategice în Dodecanese și cu avantajele ei geografice, va avea de acum încolo cuvântul hotărîtor în toate chestiunile importante din Mediterana“.

DAILY TELEGRAPH din 5 Aprilie ocupându-se de întrunirea de miercuri, a Comitetului de 13 la Geneva, scrie:

„Comitetul va încerca să exercite o puternică presiune morală asupra d-lui Mussolini, pentru a obține ca Italia să accepte principiile generale adoptate de Comitet la 5 Septembrie 1935.

„Guvernul italian va fi poate influențat de faptul că Italia va avea în curând nevoie de sprijinul hotărât al prietenilor ei europeni și că mai devreme, decât credea, s'ar putea afla în fața unei intervenții a Germaniei în Austria, care să necesite sprijinul italian în favoarea Vienei“.

Același ziar din 6 Aprilie, scrie, în legătură cu lucrările Comitetului de 13, că vor trebui luate în seamă două serii de fapte noi:

„In primul rând Negusul a recunoscut că Abisinia nu se mai poate opune cu succes unui adversar care dispune și folosește toate mijloacele tehnice militare moderne, iar în al doilea rând membri însemnați ai Societății Națiunilor nu sunt dispuși să mențină actuala presiune exercitată asupra Italiei prin sancțiuni, spre a obține pe această cale o pace care să nu asigure Italiei niciun folos material.

„Comitetul, care se întrunește la Geneva, va trebui deci să țină seamă de noul aspect al întregii situații“.

Presa franceză.

In editorialul din 2 Aprilie, LE TEMPS examinând poziția Italiei, în raport cu acțiunea puterilor locarniane, și în legătură cu campania ei din Etiopia, scrie:

„De sigur, Italia nu a atins încă toate scopurile pe care și le propusese, când a întreprins războiul în Etiopia, de oarece nu a reușit până astăzi, să realizeze legătura directă între Erytheea și Somalia Italiană; dar trebuie să recunoaștem că în 6 luni de campania, trupele mareșalului Badoglio, au reușit să ocupe provincia Tigre, partea estică și sudică a Ogaden-ului, adică cea mai mare parte a ținuturilor ne-amharice, cucerite de abisinieni în cursul ultimei jumătăți de secol.

„In mod rațional nu se poate cere Italiei de a renunța la ceea ce a fost cucerit cu truda soldaților săi; pe de altă parte însă, conflictul nu poate fi rezolvat definitiv decât pe baza și în cadrul pactului Societății Națiunilor. Ne dăm perfect seama că problema politică rămâne gîngășă și că va trebui, de o parte și de alta, să se dea probe de multă bunăvoință și de spirit de împăciuire pentru a ajunge la o soluție practică.

„Dar oricât de grea ar fi situația, ea oferă totuși posibilitate unei diplomații pricepute. Nu mai poate fi vorba astăzi de a extinde sancțiunile, pentru a constrânge Italia dela întreprinderea ei africană, împiedecând-o de a-și procura petrolul, cărbunele și materiile prime indispensabile conducerii războiului.

„Experiența făcută până astăzi în ce privește politica sancțiunilor s'a dovedit prea amăgitoare pentru ca cineva să mai socoate în mod serios, că ea poate fi agravată prin noi măsuri. Rezultatul cel mai cert al acestei experiențe a fost de a pricinui turburări în situația politică a Europei, de a grăbi prăbușirea frontului dela Stresa, procurând Germaniei hilteriste prilejul de a pune puterile în fața faptului îndeplinit, prin violarea tratatului dela Locarno, fără ca însă să i se aplice sancțiunile care au fost luate contra Italiei. Soluția problemei etiopiene poate și trebuie să fie găsită în cadrul sugestiilor făcute de Comitetul de cinci, în cursul lunii Septembrie, sugestii care creează o bază de discuții susceptibile de a duce la stabilirea unui acord între părțile în luptă. Dacă

Negusul este dispus, precum s'a spus uneori, să acorde italienilor unele concesii teritoriale în ținuturile Tigre și Ogaden, și să admită pe de altă parte o asistență internațională, sub controlul Societății Națiunilor, menită să ușureze organizarea și modernizarea imperiului său, o formulă de înțelegere inspirându-se de principiile propunerii Laval-Hoare, ar putea fi găsită. Suspendarea viitoarelor operațiuni din cauza sezonului ploilor, va crea poate împrejurări prielnice începutului unor negocieri utile“.

In numărul din 6 Aprilie, LE TEMPS se ocupă de noua întorsătură pe care a luat-o războiul italo-abisinian și constată că situația începe să devină critică pentru Negus.

„Negusul nu mai are acum, scrie ziarul, nicio altă cale, decât aceea de a începe tratative de pace. Grație succesorilor dobândite de mareșalul Badoglio, continuă ziarul, guvernul italian va putea să ia în considerare o rezolvare echitabilă a conflictului în cadrul principiilor stabilite de Comitetul de 5. Negusul învins, numai prin superioritatea tehnică a italienilor, va putea să justifice un astfel de aranjament, prin care ar mai salva ce mai este de salvat.

„Rezolvarea conflictului italo-abisinian este acum urgentă, deoarece și până acum s'au comis prea multe greșeli, care au avut repercusiuni supărătoare asupra situației europene, accentuiază ziarul. Evenimentele care s'au produs din Ianuarie până acum, au dovedit că s'a comis o mare greșală prin neacceptarea propunerii Laval-Hoare. Acum este în joc pacea Europei și nicio nouă greșală nu mai trebuie să fie comisă. Dată fiind situația Italiei în Mediterană și Europa Centrală, termină ziarul, ea nu trebuie să rămână în afara de cooperarea europeană, dacă vrea să-și asigure interesele sale vitale. Fără concursul efectiv al Italiei, nu se poate pune la cale un sistem de securitate europeană“, conchide LE TEMPS.

EXCELSIOR din 6 Aprilie, scrie că reuniunea Comitetului de 13 va duce probabil la înlăturarea neînțelegerii recente dintre d-nii Suvich și Madariaga. D. Suvich rugase pe d. Madariaga să vină la Roma spre a conferi cu d. Mussolini, invitație pe care președintele comitetului de 13 o refuzase.

Ziarul subliniază că raportul d-lui Madariaga asupra chestiunii italo-abisiniene, este viu criticat de presa italiană, care îi reproșează că se ocupă prea mult de metodele de războiu italiene și face complet abstracție de atrocitățile săvârșite de abisinieni.

Presa germană.

Presa germană din ultima săptămână a reînceput să se ocupe mai deaproape de desfășurarea luptelor italo-abisiniene, subliniind că după ultimele evenimente militare, în care italienii au dobândit noi succese, se pare că războiul se apropie de sfârșit, cu biruință hotărâtă de partea italienilor.

Astfel, BERLINER TAGEBLATT din 1 Aprilie, vorbind de marele plan al mareșalului Badoglio, care voiește să realizeze un front unic dela lacul Tana până la Harrar, scrie:

„După realizarea acestui plan de mare concepție militară, nu-i mai rămâne Negusului decât să închine steagurile și să ceară pace“!

BERLINER BÖRSENZEITUNG și BERLINER TAGEBLATT, ca și VÖLKISCHER BEOBACHTER, din 1 și 2 Aprilie publică o serie de telegrame și reportaje asupra situației militare de pe frontul abisinian, însoțin-

du-le de unele comentarii din care desprindem pe cele mai însemnate:

„Judecând după ultimele știri, care vădese acțiunea ofensivă stăruitoare a armatelor italiene, dar mai ales a aviației italiene de bombardament, care execută cu precizie planul de luptă, de pătrundere și de cucerire, întocmit de mareșalul Badoglio, putem trage și noi concluzia că ostilitățile se apropie de sfârșit și că armatele Negusului vor trebui să se plece în fața superiorității vădite, în toate domeniile, dar mai ales în cel tehnic, a forțelor italiene.

„Toate încercările de rezistență ale abisinienilor se frâng, rând pe rând în fața falangelor dârze italiene și socotim că Roma are dreptate, când anunță convingerea că toate eforturile armatei italiene, care luptă în Abisinia, au fost înununat de succese și se apropie de biruința finală“.

BERLINER TAGEBLATT din 3 Aprilie ocupându-se de situația din Abisinia, subliniază importanța cuvintelor senatorului Davazatti, rostite în urma ultimei victorii a mareșalului Badoglio: *Ethiopia nu mai există*. „Oficialitatea italiană, adaugă ziarul, a confirmat spusele compatriotului senator, prin glasul lui GIORNALF

D'ITALIA, care serie că nu e nici exagerat, nici prematur, când se afirmă astăzi că Ethiopia a încetat de a mai exista“.

BÖRSEN ZEITUNG din 3 Aprilie scrie: „Armatele italiene înaintează acum aproape fără lupte și fără rezistență din partea abisinienilor. Abisinienii părăsesc pozițiile și par obosiți și descurajați în fața superiorității tehnice și numerice a italienilor“.

Presa sovietică.

PRAVDA din 29 Martie comentând situația actuală de pe frontul italo-abisiniian ajunge la concluzia rezumată în următoarele rânduri:

„Făcând bilanțul luptelor din Abisinia, putem spune că victoriile înregistrate de Italieni datorite, în primul rând, perfecțiunii lor tehnice, n'au avut același succes din punct de vedere strategic.

„Pe frontul de Nord armata italiană nu se află decât la jumătatea drumului până la Dessie; pe cel de Sud, deși Italienii au înaintat într-o direcție de însemnătate secundară, totuși n'au făcut niciun pas pe drumul principal. Putem spune că operațiunile decisive nici nu au început.

INTRODUCEREA SERVICIULUI MILITAR ÎN AUSTRIA

Presa austriacă.

Intreaga presă austriacă a susținut cu hotărâre legea pentru introducerea serviciului militar. Ziarele s'au străduit să demonstreze că gestul guvernului și Dietei federale este expresia suveranității politice a Austriei și că el nu constituie decât un act de politică internă.

Astfel NEUE FREIE PRESSE, chiar în numărul din 1 Aprilie, declară că reintroducerea serviciului militar obligatoriu în Austria „este expresia suveranității redobândite a Austriei. Măsura aceasta dovedește că voința de a trăi a Austriei este neclintită“.

În numărul din 2 Aprilie, același ziar, sub titlul: „Un eveniment memorabil, accentuează că introducerea serviciului militar obligatoriu, „urmărește întărirea fizică, mai cu seamă a tineretului. Ea este în toate direcțiile o chestiune internă“.

REICHPPOST consideră introducerea serviciului militar obligatoriu ca un act care împlinește și termină ceea ce a fost de ani de zile dorința poporului austriac.

NEUES WIENER JOURNAL, în aceeași zi, sub titlul: „O zi mândră pentru Austria“, scrie:

„Introducerea serviciului militar obligatoriu este o măsură de politică pur internă. Ea este o piatră de hotar pe drumul spre ascensiune“.

NEUES WIENER TAGBLATT din 3 Aprilie scrie:

„Introducerea serviciului militar obligatoriu este de importanță în ce privește politica internă. Este de prisos de a accentua că Austria nu plănuiește un atac. Acest serviciu este în interesul păcii europene“.

În numărul din 4 Aprilie, NEUE FREIE PRESSE comentează declarațiile făcute de d. Iuliu Maniu în chestiunea introducerii serviciului militar în Austria.

Ziarul subliniază că, în repetate rânduri, d. Schuschnigg a arătat că nimeni în Austria nu se gândește să turbure pacea.

„Serviciul federal obligatoriu nu înseamnă altceva decât o măsură firească de apărare și de întărire a națiunii. Orice fel de militarism este departe de politica Austriei“, scrie NEUE FREIE PRESSE, care adaugă:

„Pacea nu este servită prin asemenea amenințări nejustificate“.

Presa cehoslovacă.

Toate ziarele cehoslovace portestază împotriva hotărîrii guvernului austriac de a introduce serviciul militar general și obligatoriu. Presa subliniază caracterul unilateral al unei acțiuni care violează tratatele din Saint-Germain și declară că puterile aliate și amice vor protesta energic împotriva acestei noi încălcări a legilor internaționale.

Astfel, în numărul din 2 Aprilie, PRAGER PRESSE scrie:

„Austria ar fi trebuit să procedeze corespunzător cu spiritul Societății Națiunilor. O desființare unilaterală de clauze de tratat, de orice natură, nu corespunde cu acele metode pe care se bazează încrederea internațională.

„Nu ne îndoim că o violare dovedită a tratatului va provoca protestele semnatarilor dela Saint-Germain, ale aliaților și ale puterilor amice“.

CESKE SLOVO, cu aceeași dată, exprimă părerea că Austria și-ar fi putut găsi o altă cale care ar fi putut s'o întărească și să-i faciliteze ajungerea scopului în condițiuni mult mai bune.

„Răul exemplu al Germaniei a contaminat, adaugă ziarul, și politica Austriei, iar argumentele cancelarului Schuschnigg nu diferă prea mult de acelea ale Germa-

niei: și d-sa vorbește despre onoare și dreptate.

„Este fără sens ca Austria să repudieze obligațiile sale internațional pe motiv că a fost provocată la aceeași de inamicul său Germania. Atenția întregii lumi este îndreptată spre Ungaria pentru că se așteaptă ca și Ungaria să urmeze în curând exemplele Germaniei și Austriei. În cazul acesta orice obligație internațională devine inutilă“.

LIDOVE NOVINI din 3 Aprilie, ocupându-se de aceeași chestiune, scrie:

„Precum s'a putut constata ieri că guvernul austriac căuta să se înțeleagă cu celelalte State asupra deciziunilor sale, tot astfel astăzi s'a putut vedea foarte clar că ea dorește ca acțiunea actuală să fie privită ca un act împlinit.

„Ea vorbește de această acțiune ca de o chestiune pur austriacă, când în realitate ea constituie o provocare. Actul surprinzător al guvernului din Viena atinge nu numai interesele Micii Înțelegeri ci și interesele Franței și a Angliei.

„Prin gestul său Austria a îngreuiat continuarea acțiunii pentru o apropiere între Statele central europene. Trebuie să sperăm că Statele Micii Înțelegeri nu vor recunoaște sub nicio formă această încălecare a tratatului“.

În continuare, ziarul observă:

„La Geneva, remilitarizarea Austriei este foarte mult comentată. Se așteaptă protestul Statelor semnatare ale tratatului dela Saint-Germain, și se arată că Austria și-ar fi putut atinge scopul și pe cale normală, fără violarea tratatului de pace.

„Dacă Ungaria va urma răul exemplu al Austriei conștiințele ar fi mult mai dificile pentru că pe când Austria prin acțiunea sa nu urmărește decât apărarea independenței sale un astfel de gest din partea Ungariei, ar fi îndreptat nemijlocit împotriva vecinilor săi, scopurile revizioniste ungare, fiind prea bine cunoscute“.

NARODNI OSVOBOZENI crede că Mica Înțelegere va adresa un energic protest la Viena. Ziarul acuză guvernul austriac că nu s'a gândit nicio clipă să informeze guvernele Statelor vecine hotărârii sale pentru a le cere avizul, și adaugă:

„Austria se comportă astfel pentru că se bizue pe vecinătatea Ungariei și Italiei. Dar orice s'ar spune, guvernul austriac a trecut cu prea multă ușurință peste raporturile sale cu Cehoslovacia, spre ameliorarea cărora a avut o tendință permanentă“.

VENKOV, organul partidului agrar, în numărul din 3 Aprilie observă că Austria a așteptat momentul oportun pentru a introduce obligativitatea serviciului militar, adică atunci când atenția întregii lumi este concentrată asupra răspunsului german la propunerile puterilor locarniene, ziarul continuă:

„Situația internațională este atât de schimbată, în urma ultimelor evenimente încât Austria prin gestul său ilegal nu va mai avea ce sdrucina prea mult în starea actuală a Europei“.

CESKE SLOVO revine în numărul din 3 Aprilie, subliniind cât este de subred argumentul guvernului Austriei, care declară că introducerea serviciului militar obligator este o chestiune pur internă, ce nu vine în contradicție cu obligațiunile internaționale ale țării.

„Iată, spune CESKE SLOVO, un argument care nu va putea convinge pe nimeni.

„Factorii de conducere ai Austriei, ei înșiși au recu-

noscut în nenumărate rânduri că problema Austriei este o problemă internațională.

„Gestul guvernului din Viena, așa cum se prezintă, nu aduce decât complicații în situația internațională“.

La aceeași dată, DIE ZEIT scrie:

„Timpul care a ros Tratatul din Versailles, înlătură acum și resturile celui dela St. Germain. Probabil că și Trianon va împărtași în curând aceeași soartă. Ungaria n'a lăsat din polițetă Austriei întâietatea, ci din cauză că situația ei este mai delicată, mai cu seamă în ce privește Statele Micii Înțelegeri.

„Treptat n'a rămas din tratatele de pace de cât stâlpii de hotare. S'a produs ceea ce altădată ar fi fost privit ca motiv de războiu. Rămân uitate amenințările rostite odinioară. Nu este de mirare că legitimiștii contează pe faptul că o restaurare a Habsburgilor va fi primită, așa cum au fost primite și celelalte chestiuni.

„Toate aceste sunt o dovadă, cât de puțin sens are de a face politică de amenințări, dacă aceste amenințări nu pot fi realizate“.

Același ziar, în numărul din 4 Aprilie, publică o corespondență din Paris, din care redăm:

„Cercurile politice franceze au fost impresionate mai profund de proclamarea introducerii serviciului militar obligatoriu în Austria, decât se manifestă în public.

„Poate nu din cauza evenimentului ca atare, ci din cauza constelației politice. Angajamentul recent întărit al Austriei și Ungariei față de Roma este privit ca o lichidare provizorie a tendințelor de apropiere ale Austriei de Mica Înțelegere. Folosindu-se de situația strategică favorabilă a Italiei în Abisinia Înțelegerea dela Roma a devenit din nou un factor care acționează independent în Europa Centrală.

„În ce privește chestiunile militare, între Roma și statele central europene aliate cu ea domnește acord.

„După cum se aude acest acord, poate fi activat. În chestiunea habsburgică, legitimismul austriac a fost nevoit să lase întâietatea intențiilor d-lui Mussolini“.

Presa iugoslavă.

Presa iugoslavă comentează pe larg gestul Austriei, de a reintroduce serviciul militar obligator, protestând împotriva acestei violări a Tratatului din Saint Germain. Ziarele subliniază că Mica Înțelegere va lua atitudine comună în această chestiune, care va trebui totuși să fie discutată pe plan internațional“.

Sub titlul „Politica faptului împlinit“, VREME, din 2 Aprilie, consacră un lung articol, hotărârii guvernului austriac, scriind: „Noua surpriză a fost făcută omenirii în clipa când sunt încă în suspensie două importante chestiuni internaționale: conflictul italo-abisinian și remilitarizarea zonei rhenane. Surpriza a fost făcută, de un Stat european, considerat ca punct sensibil în Europa și a cărui independență depinde, mai ales și în mod precis de respectarea angajamentelor internaționale“.

După ce amintește câteva din pasagiile cele mai caracteristice ale discursului Cancelarului Schuschnigg, ținut în ședința Dietei federale, ziarul subliniază faptul că mai multe guverne austriace au luat deja în considerație această chestiune a reintroducerii serviciului militar obligator.

VREME adaugă apoi că întreaga lume știe acum modul în care Austria înțelege să-și respecte angajamentele internaționale, în special pe acelea decurgând din Tra-

tatul dela Saint-Germain, care prevede că Austria poate dispune numai de o armată de voluntari, ale căror efective nu trebuie să depășească 30.000 oameni.

„Este suficient în această privință să se evoce afacerea contrabandei dela Hirtenberg și furniturile de arme și munițiuni făcute Italiei, după începerea războiului din Africa“, afirmă ziarul.

In continuare relevă că noua inițiativă a Austriei este în flagrantă contradicție cu articolul 119 din Tratatul dela Saint-Germain, adăugând:

„La Conferința dela Stressa din 1935, marile puteri au luat act de dorința Statelor ale căror statut militar este fixat prin tratatele de pace.

„Franța, Anglia, Italia nu au căzut de acord asupra acestei chestiuni, considerând că deciziunea trebuie lăsată Statelor interesate, anume ca ea să fie luată pe calea unor noi acorduri regionale cu privire la securitate.

„Pe baza acestei hotărâri dela Stressa, reprezentanții Micii Înțelegeri și ai Înțelegerii Balcanice, în reuniunea lor din Aprilie 1935 dela Geneva, au publicat un comunicat, subliniind că cele trei mari puteri au lăsat soluționarea acestei chestiuni guvernelor direct interesate, fiind înțeles că soluțiunea urma să fie luată pe calea unor negocieri libere, sub condiția ca să fie adoptate noi acorduri de securitate.

„Conferința dela Bled, continuă ziarul, n'a făcut decât să confirme această atitudine, subliniind că chestiunea nu poate să fie rezolvată decât dacă condițiunile de securitate ale Statelor Micii Înțelegeri sunt sporite“.

Ziarul amintește apoi că ministrul de externe al Austriei a făcut în fața Societății Națiunilor, în Septembrie 1935, a declarație, precizând că țara sa nu este în măsură să-și aperc independența, și dedecă Austriei Cere egalitate de drepturi în toate domeniile.

„Această declarație a fost reînviată apoi în Noembrie trecut. Gestul de ieri al Austriei, scrie VREME, nu este decât continuarea politicii sistematice a faptului împlinit, început în Martie 1935, atunci când Germania a reintrodus serviciul militar obligatoriu și completată la 7 Martie prin reocuparea zonei demilitarizate din Rhenania.

„Tratatele internaționale numai sunt decât petece de hârtie pentru întreaga lume. Putem să ne întrebăm cu îngrijorare, ce va ajunge securitatea internațională și dreptul internațional.

„Iugoslavia a protestat împotriva tuturor atingerilor aduse pactului Societății Națiunilor. Ea va adopta aceeași atitudine și azi, când este vorba de violarea de către Austria a Tratatului dela Saint-Germain. Este important de a ști dacă va fi suficient să facă un protest pur și simplu. Noi putem însă afirma că deciziunile pe care le va lua vor fi de perfect acord cu aliații și amicii săi“.

PRAVDA din 2 Aprilie publică un lung editorial, în care critică, cu multă severitate, atitudinea presei austriace față de Jugoslavia și denunță propaganda revizionistă, dusă la Viena sub diferite forme.

„Viena, declară între altele, PRAVDA, nu pronunța de mult timp cuvântul „revizionism“, însă ea aplica această politică sub titlurile „Incapacitate vitală“, „securitate“ și „independență“.

„Viena afirmă de mai mult timp că Austria este incapabilă de o viață independentă. Pe când Elveția, Danemarca și nu importă care alt Stat balcanic n'a spus niciodată ceva asemănător. Austria, al cărei teritoriu nu a suferit distingeri și masacre în timpul războiului mondial, este aceea care vorbește astfel. Inșă statele vecine și Jugoslavia, mai puțin, nu au împins Viena de a în-

chiria independența sa Societății Națiunilor, sau să o plaseze pe Brenner...

„Viena și Budapesta cred că vor putea convinge lumea, dacă vor da planurilor lor imperialiste numele de „necesitate europeană“.

„Propaganda vieneză și budapestană afirmă astăzi, în unele centre ale Europei Occidentale, că tot ce dorește este în interesul culturii și în interesul Europei...

„Oare pentru aceasta cere Austria armată și revenirea Habsburgilor?“.

SAMUPRAVA, cu aceeași dată, scrie:

„Ziarele vieneze afirmă, în unanimitate, că legea pentru introducerea serviciului militar nu aduce atingere tratatelor de pace, pentru că ea este numai o lege pentru educația fizică generală.

„Este o mare întrebare, dacă Franța și Mica Înțelegerere vor putea adopta o astfel de interpretare. După primele știri sosite dela Paris și Praga, cereurile politice franceze și cehoslovace, socotesc că votarea acestei legi de Parlamentul vienez este în contrazicere cu tratatele dela Saint-Germain“.

POLITICA, cu aceeași dată, se ridică, în termeni energici, împotriva atitudinii pe care a adoptat-o Austria, adăugând:

„Dispozițiile dela Stressa sunt tot atât de clare ca și acelea ale tratatului dela Saint-Germain. Aceasta nu a împiedecat totuși Austria să procedeze la un violent atac împotriva păcii, urmând astfel exemplul Germaniei.

„Fără să se consulte cu puterile semnatare ale acordului dela Stressa, acestea, cu o singură excepție poate, nu vor putea să aprobe gestul Austriei. Regimul actual din Viena și cei care-l sprijină în străinătate sunt răspunzători de consecințele acestei atitudini.

„Este sigur că gestul Vienei nu va putea să rămână fără urmări.

„Țările Micii Înțelegeri, care sunt primele interesate la menținerea stării actuale de lucruri din Europa Centrală și a situației creată prin tratatele de pace, nu pot să treacă peste o astfel de violare flagrantă a stipulațiilor tratatului dela Saint-Germain.

„Atitudinea lor, conchide ziarul, trebuie manifestată printr'un demers energic“.

In numărul din 3 Aprilie, POLITIKA revine asupra hotărârii guvernului austriac și face o apropiere între acest gest și intensificarea revizionismului în Europa. Ziarul subliniază că Germania n'are decât de câștigat din situația creată astfel în Europa Centrală, cu deosebire în momentul când național-socialismul german va ajunge la Brenner.

„Statele Micii Înțelegeri remarcă ziarul, pot recurge și la alte măsuri, decât la un demers platonice. Ele ar putea răspunde gestului Austriei printr'un gest analog“.

OBZOR din 3 Aprilie scrie:

„Sub actualul regim, Austria nu are nevoie de introducerea serviciului militar obligator, căci aceasta înseamnă a da armele în mâinile național-socialiștilor. Pe de altă parte pericolul german a forțat-o să-și caute sprijinul Statelor occidentale, care la rândul lor sunt interesate în menținerea independenței Austriei.

„Atâta timp cât există, frontul dela Stressa, guvernul austriac a fost încredințat că va putea efectua remilitarizarea Austriei de comun acord cu semnatarele pactului dela Saint Germain.

„Astăzi însă, în urma protocolului roman, guvernul austriac având sprijinul aliatului său — Italia — și-a schimbat tactica. Faptul a convenit Italiei, dată fiind tactica Italiei de a îndepărta Austria de Mica Înțelegere“.

VREME din 4 Aprilie, publică sub titlul „Bulgaria rămâne credincioasă tratatelor“, o corespondență din Sofia, în care afirmă că la Sofia este socotit ca dezagreabil gestul Austriei de introducerea serviciului militar obligatoriu și că Bulgaria vrea să-și respecte obligațiile internaționale.

Același ziar, publică o corespondență din Praga, în care arată că d. Hodza, președintele consiliului de miniștri, a atacat hotărârea Austriei, referitoare la introducerea serviciului militar obligatoriu, subliniind necesitatea creerii unui nou Locarno.

NOVOSTI publică sub titlul „Austria introduce serviciul militar obligatoriu“, un lung articol de fond, în care comentând „gestul“ Austriei declară: „El este în contradicție cu pactul de la Saint-Germain. Această acțiune a guvernului austriac este o urmare directă a protocolului de la Roma. Pentru noi, vecinii Austriei, este necesar să apreciem importanța acestei acțiuni politice și urmările ei eventuale. De fapt votarea legii pentru introducerea serviciului militar obligatoriu nu este altceva decât o formă concretă a pregătirilor militare ce se făceau neîncetat în Austria după introducerea aceluiași serviciu militar în Germania.

„Prin acest gest Austria a procedat la o experimentare foarte periculoasă, punând la grea încercare autoritatea actualului regim și siguranța sa față de acele elemente naționale, cărora li se încredințează pentru prima dată arma în mână.

„Urmarea diplomatică a acestei noi acțiuni este de o importanță covârșitoare și în legătură cu ea putem spune că: Problema dunăreană se complică din ce în ce și se depărtează din ce în ce mai mult de rezolvare“.

Sub titlul „După faptele împlinite de la Viena“, ziarul VREME din 6 Aprilie, publică un articol de fond în care scrie între altele că declarațiile făcute de curând de către d. Hodza, reprezentanților presei la Praga, arată limpede că Mica Înțelegere va protesta desigur împotriva introducerii serviciului militar obligatoriu în Austria.

„Este sigur, urmează ziarul, că această recentă violare a tratatelor trebuie să provoace îngrijorare la toți cei ce doresc menținerea ordinii publice internaționale și a dreptului internațional public împotriva anarhiei.

„D. Schuschnigg, cancelarul Austriei, a spus în discursul său că regimul face o distincție între forță și drept. Totuși ceea ce a făcut guvernul său nu este în sensul dreptului ei mai curând în al forței. D. Schuschnigg știe oare sigur că dreptul celui mai tare va fi totdeauna de partea Austriei? Drumul pe care a pornit Austria este foarte alunecos și este greu de prevăzut unde va duce. Mica Înțelegere va face un protest, căruia Austria îi va rezerva fără îndoială o primire rece, cu sentimentul că orice miracol durează trei zile, după care faptul împlinit rămâne un fapt împlinit și viața va continua normal.

„Dacă însă într'adevăr se urmărește să se pună capăt politicii faptelor împlinite, atunci această chestiune vieneză nu trebuie să rămână numai o chestiune între Mica Înțelegere și Austria. Ea trebuie pusă Europei întregi, tuturor membrilor Societății Națiunilor. Cum toate violările au fost odinioară aduse în fața Societății Națiunilor, pentru ce oare violarea tratatului de la Saint Ger-

main n'ar fi și ea adusă în fața instituției de la Geneva? În felul acesta fiecare ar avea prilejul să-și exprime lămurit gândul.

„Maniera și momentul în care decizia de restabilire a serviciului militar obligatoriu în Austria a fost luată, dau un motiv mai mult ca această chestiune să nu fie primită cu ușurință. Într'adevăr, paharele toastelor ridicăte cu prilejul vizitei cancelarului austriac la Praga și a d-lui Hodza la Viena, nu se uscaseră încă, când guvernul din Viena a și făcut din proprie inițiativă, gestul de a informa în prealabil pe cei mai apropiați vecini ai lui, dar nu pe toți, de hotărârea sa. Insuși acest mod de a proceda nu poate fi aprobat nici de Cehoslovacia nici de România și deci nici de aliații lor Jugoslavia. Aceste trei guverne păstrează un contact permanent cu privire la demersurile ce trebuie întreprinse.

„Hotărârea guvernului din Viena va face desigur obiectul unei examinări în cursul apropiatei reuniuni a Micii Înțelegeri la Belgrad. Totuși această chestiune privită din punctul de vedere al principiilor, ca și din acela al dreptului internațional, nu este numai a Austriei sau a Micii Înțelegeri, ci a Europei întregi și de aceea ea trebuie să fie transformată în chestiune europeană. Prin urmare, singurul for competent trebuie să fie Societatea Națiunilor“.

Presa franceză.

Ziarele franceze din 2, 3, 4 și 5 Aprilie, deși preocupate în primul rând de chestiunile în legătură cu reuniunea puterilor locarniene, au acordat o atenție sustinută și hotărârii Austriei de a introduce serviciul militar obligatoriu.

Presa relevă reacțiunea provocată de acest act al guvernului austriac în țările Micii Înțelegeri, subliniind primejdia pe care ar ridica-o o imitare a gestului Austriei de către Ungaria și Bulgaria.

LE JOURNAL din 2 Aprilie scrie:

„Oare modificarea statutului care în Austria este justificată de menținerea ordinii, nu riscă ea adoptată în Ungaria, de a fi pusă în serviciul revizuirii?

„Faptul pare atât de evident încât Statele Micii Înțelegeri au încheiat un acord prin care se obligă de a interveni imediat prin arme pentru a se opune atât înarmării învingătorilor cât și restaurării Habsburgilor.

„Aceste State cu toate că sunt cele mai credincioase apărătoare ale Societății Națiunilor, știu să se libereze de procedura internațională, organizând rezistența imediată. Este poate latura cea mai interesantă a experienței care începe în Europa Centrală“.

L'OEUVRE constată:

„Emoția este mare în țările Micii Înțelegeri, unde fiecare se întreabă ce va face Ungaria. Cine va împiedeca pe generalul Göemböes de a sfârșia la rândul său tratatul de la Trianon? Și de ce Bulgaria nu s'ar socoti autorizată să anuleze mâine clauzele militare ale tratatului de la Neuilly?

„În înlănțuirea acestor evenimente care amenință pacea europeană, răspunderea d-lui Hitler este tot atât de mare ca aceea a d-lui Mussolini, a cărui politică se opune din ce în ce mai mult acelei a Franței și a alianțelor ei din Europa Centrală“.

EXCELSIOR subliniază deplina aprobare a Italiei, a proiectului Austriei de a restabili serviciul militar obligatoriu, fapt care a contribuit să elibereze Austria de restricțiunile tratatului de la St. Germain.

L'INTRANSIGEANT *scrie între altele:*

„De sigur că mâine Ungaria va imita această pildă. Acest fapt va crea o nouă amenințare pentru Statele Micii Înțelegeri, care sunt foarte preocupate de campania revizionistă dusă la Budapesta. Dacă ar trebui o nouă probă de nevoia unei colaborări strânse între Italia și Franța și între Italia și Mica Înțelegere, pentru a asigura pacea Europei Centrale, această probă ar fi furnizată de gestul guvernului dela Viena.

„Trebuie, spune în încheiere L'INTRANSIGEANT, să ne străduim de urgență să refacem frontul dela Stresa, căci altfel nicio sfortare constructivă oricare ar fi ea și de oriunde ar veni, nu va putea fi înfăptuită în Europa“.

LA RÉPUBLIQUE *scrie în aceeași chestiune, sub semnătura d-lui Pierre Brosolette:*

„Avem motive de temeri ca pilda Austriei să nu fie în curând urmată de Ungaria și de Bulgaria.

„De ce oare Budapesta și Sofia nu ar face, ceea ce a fost îngăduit Berlinului, și ceea ce se admite astăzi Vienei? Trebuie deci să ne așteptăm de a vedea dintr'o zi în alta serviciul militar obligatoriu restabilit în Ungaria și în Bulgaria.

„Dar cine nu vede că ar rezulta din aceasta o situație extrem de gravă? În ceea ce privește Ungariei în deosebi, legăturile ei cu Germania sunt prea strânse, pentru ca Cehoslovacia și celelalte două State membre ale Micii Înțelegeri, să nu fie îngrijorate. Ce va face Franța în asemenea caz? Va putea ea să nu susțină pe amicii ei din Europa Centrală, într'o cauză în care dreptul, în mod indiscutabil este de partea lor? Dar, pe de altă parte, va putea ea să opună Ungariei, obiectii care n'au fost făcute Austriei? În consecință, hotărîrea luată de guvernul vienez este extrem de gravă. Ea pune noi probleme care vor apăsa multă vreme asupra viitorului“.

In numărul din 3 Aprilie LA VICTOIRE *scrie, între altele:*

„Puterile Micii Înțelegeri ar fi mai puțin îngrijorate de reînarmarea austriacă, dacă Ungaria nu ar fi ispitită să ia aceeași hotărîre.

„Și după Ungaria, ... Bulgaria?

„Cehoslovacia nu are niciun interes ca Austria să fie fără apărare. Intre Viena și Praga relațiile sunt bune și interesele comune sunt numeroase.

„Lucrurile merg altfel, în ce privește relațiile între Praga și Budapesta. Ungaria continuă acțiunea ei agitatoare în Cehoslovacia.

„România, pe de altă parte nu poate privi favorabil reînarmarea Ungariei, iar Iugoslavia nu ar admite aceasta.

„Rezultă că noua lege militară care intervine în Austria va trece cu ușurință, dat fiind actuala depresiune a opiniei europene. Dacă însă va fi urmată de măsuri similare în Ungaria, complicațiunile nu sunt excluse“.

L'HUMANITÉ *scrie următoarele:*

„Legea votată în Austria pentru restabilirea serviciului militar obligator a provocat o turburare adâncă în Europa Centrală și Orientală.

„În România se declară pe față că Austria a violat dispozițiunile Tratatului dela Saint Germain. Austria a făcut primul pas, Ungaria va urma.

„Într'adevăr, deciziunea austriacă este primită cu bucurie de către revizionistii dela Budapesta, care subliniază că Ungaria nu poate, acum să mai suporte să mențină clauzele militare ale tratatelor de pace deja denunțate de către Germania.

„În Cehoslovacia se declară că Mica Înțelegere nu poate consimți la o violare unilaterală a tratatului. De aceea, Statele Micii Înțelegeri se concentrează și vor formula, probabil, în curând o protestare comună, prin care în mod imperios, respectul angajamentelor luate. Înțelegerea Balcanică s'ar alipi acestui protest“.

D. Wladimir d'Ormesson, sub titlul: „S. O. S. pentru Austria“, *scrie în FIGARO din 4 Aprilie:*

„La 18 Ianuarie noi am denunțat în aceste coloane scopurile ascunse ale Germanilor față de pactul dela Locarno. Ceream atunci guvernului de a lua toate precauțiunile. Astăzi îl întrebăm cu toată gravitatea: ce va face el mâine, dacă acțiunea hitleristă se deslănțue în interiorul Austriei? Vom merge la Geneva? Ar fi o glumă.

„De aceea nu șovăim a spune, cântărind cuvintele noastre, că în ceasul actual viitorul civilizației occidentale, viitorul însăși al păcii depinde aproape exclusiv de independența Austriei.

„Această constatare ajunge pentru a arăta că toate susceptibilitățile, toate rivalitățile, toate certurile, care se întetesc în Europa Centrală, trebuie să se încheie față de amenințarea care apasă asupra Austriei“.

L'ACTION FRANÇAISE *scrie:*

„Măsura remilitarizării Austriei apare ca o consecință a recentelor convorbiri dela Roma. Desigur că d. Mussolini i-a dat aprobarea anticipat.

„Campania din Etiopia n'a micșorat interesul pe care Italia îl acordă afacerilor Europei Centrale.

„Acest fapt constituie unul din rarele elemente favorabile situației internaționale. E vorba acum să știm cum vor reacționa puterile Micii Înțelegeri.

„O notă oficială dela Praga anunță că nu s'ar putea să se consimtă la o „violare unilaterală“ Tratatului dela St.-Germain, cu atât mai mult cu cât țările Micii Înțelegeri au făcut deja enoseut „că nu s'ar opune unei soluțiuni rezonabile, luată de comun acord a unor revendicări austriace“.

„Ori cine profesează“, a declarat cancelarul Schuschnigg“, că Austria constituie o necesitate europeană, nu trebuie să ne lege mâinile.

„Nu prea vedem, conchide ziarul, ce s'ar putea răspunde la acest argument de bun simț“.

LE TEMPS *publică următoarele:*

„Consultațiile guvernelor Statelor Micii Înțelegeri continuă pentru a fixa atitudinea grupului în chestiunea restabilirii serviciului militar obligatoriu în Austria.

„În cereurile iugoslave, bine informate, se precizează că Mica Înțelegere care va consulta și pe aliații săi din Înțelegerea Balcanică, intenționează de a protesta energic contra acestui gest la Viena, precum a protestat de câteori au fost violate clauzele tratatelor de pace.

„Schimbările de vederi, actualmente în curs între: Praga, Belgrad și București, își propun deocamdată de a fixa forma protestării care va fi făcută la Geneva.

„Se consideră că denunțarea unilaterală a Tratatului dela St. Germain, din partea Austriei, crează în Europa Centrală o situație extrem de gravă și că Statele Micii Înțelegeri au datoria imperioasă de a examina toate eventualitățile.

„Pe de altă parte se atrage atenția că Tratatul dela St.-Germain, comportă oarecare obligațiuni concretizate, prin convenții pe care Statele successorale le-au subscris în interesul păcii, dar pe care ar fi justificate să le denunțe astăzi, ca măsuri de represalii.

„Este cert că Statele Micii Înțelegeri dispuși astăzi, pentru a răspunde gestului dela Viena, de arme, care au lipsit puterilor locarniene față de Germania“.

Sub titlul „Gestul incalificabil al Austriei“, L'ORDRE scrie că acesta riscă să aibă urmări foarte grave în Europa Centrală, cât și în cea Orientală.

„Nu putem, adaugă ziarul, să nu fim isbiți de coincidența care face ca reînarmarea Austriei să urmeze imediat conferinței italo-austro-ungare dela Roma. În astfel de condiții e greu de crezut că restabilirea serviciului obligator în Austria n'ar fi fost decis cu asentimentul formal al d-lui Mussolini.

„Ori, faptul este grav. Italia, semnatară a tratatelor de pace și garanția pactului dela Locarno, n'a încetat, în ansamblu, să susțină teza puterilor „revizioniste“. E una din numeroasele contradicții ale vremii actuale.

„E posibil că, în speță, scopul ar fi să permită Austriei să se apere mai bine împotriva unei eventuale agresiuni germane.

„Dar oare Italia nu se mai simte destul de tare spre a face să respecte, ea singură, independența austriacă și nu înțelege ea că împingând Austria să se reînarmeze ea justifică, în același timp, reînarmarea Germaniei și angajează pe celelalte țări să-i urmeze exemplul?“

In numărul din 5 Aprilie, JOURNAL DES DÉBATS, sub semnătura d-lui Pierre Bernus, scrie:

„Nu trebuie ca atenția noastră, din cauza evenimentelor din Occident, să fie distrată de cele ce se produc în Europa Centrală. Violarea flagrantă a tratatului dela St. Germain, poate avea, în regiunea aceea, cele mai grave repercusiuni.

„Intr'adevăr, precum trebuia să ne așteptăm, exemplul Germaniei este contagios. E cert, pe de altă parte, că Austria n'a luat această decizie fără a fi fost autorizată sau chiar împinsă de Italia. E o primă consecință a recente conferințe italo-austro-ungare care s'a ținut de curând, la Roma.

„In țările Micii Înțelegeri, opinia publică este foarte emoționată, lucru foarte natural.

„In România, fostul președinte de consiliu, Maniu, șeful partidului național-țărănesc, reclamă o acțiune energică imediată. Ceea ce îl îngrijorează mai mult decât cazul Austriei, este acela al Ungariei, care voește cu orice preț, și în mod precis, revizuirea tratatelor.

„In aceste condițiuni, chesiunea austriacă, ar trebui, fără întârziere, să fie discutată, urgent, de către guvernele care țin la independența Austriei. Franța, Anglia, Italia și Mica Înțelegere au toate un interes major la menținerea acestei independențe. Din nefericire frontul dela Stressa nu mai există și între Italia și Mica Înțelegere relațiile s'au răcit din nou.

„In prezența amenințării germane, scrie în concluzie, d. Bernus, toate rivalitățile au un caracter derizoriu. Dela Paris și dela Londra ar trebui să pornească o inițiativă, în vederea unor măsuri destinate să taie drumul pangermanismului. Dar ar fi bine ca acest lucru să fie făcut în grabă“.

L'OEUVRE declară că față de actul de violare a tratatelor, săvârșit de Austria, Mica Înțelegere este hotărâtă să rămână „pe planul legalității“.

Examinând, care ar putea fi acțiunea Micii Înțelegeri în această privință, ziarul adaugă:

„Statele Micii Înțelegeri vor face o protestare juridică și politică la Viena, apoi vor consulta Parisul și Londra, și în fine vor supune toată problema Societății Națiunilor, în cursul sesiunii de Mai“.

D. Albert Mousset, în JOURNAL DE DÉBATS, din 6 Aprilie, scrie:

„Chesiunea reînarmării Austriei, depășește de altfel un caz izolat. Dacă Ungaria anunța că pentru moment

nu va urma pilda Austriei, aceasta înseamnă că ea așteaptă reacțiunile taberei adverse și valoarea lor, practică.

„Dacă aceste reacții se dovedesc platonice, este cert că d. Göemböes nu va lăsa să-i scape o ocazie atât de fericită.

„Dacă vrem ca Mica Înțelegere să fie de partea Franței, față de revendicările hitleriste, nu ne putem susține de a sprijini demersurile ei la Viena și la Geneva. Nu este momentul de a face o discriminare între tratate“.

L'INTRANSIGEANT, publică declarațiile pe care d. Berger Waldenegg, ministrul afacerilor al Austriei, le-a făcut trimisului special al ziarului la Viena.

Intre altele, ministrul austriac a declarat:

„Austria nu a violat tratatele. Este vorba numai de o afacere internă care nu se poate opune niciunui tratat sau obligații internaționale.

„Legea pe care am supus-o Parlamentului este justificată de împrejurări, fiind expresiunea voinței unui Stat independent și suveran“.

Presă engleză.

Din primul moment, când presa engleză a anunțat hotărîrea cancelarului Schuschnigg de a proceda la reînarmarea Austriei, însă în limitele tratatului dela Saint-Germain, majoritatea ziarelor, între care MANCHESTER GUARDIAN și DAILY TELEGRAPH, au și arătat că această acțiune este urmarea imediată și directă a conferinței dela Roma. Imediat însă ce s'a văzut că intenția cancelarului a mers mult mai departe, introducându-se serviciul militar obligator, prin violarea tratatului dela Saint-Germain, interesul ziarelor a trecut asupra reacțiunii produsă în țările Micii Înțelegeri. Astfel TIMES, DAILY TELEGRAPH, și altele ca JORKSHIRE OBSERVER, DAILY HERALD, sunt informate din Iugoslavia:

„Sporirea forțelor armate ale Austriei înseamnă sporirea pericului de atac a Italiei și crearea unei forțe menită să fie întrebuințată într'o zi pentru restaurarea Habsburgilor.

„Cercurile oficiale caracterizează această nouă măsură adoptată de guvernul austriac ca constituind o violare flagrantă a tratatelor de pace, în contra căreia Iugoslavia și aliații ei vor protesta la Societatea Națiunilor“.

Pe de altă parte corespondenții respectivi din Cehoslovacia, scriu că noua situație din Austria este privită cu calm la Praga, Cehoslovacia fiind prea mult preocupată actualmente cu amenințarea germană; se crede chiar că armata austriacă ar putea să ajute într'o zi contra unei agresiuni germane.

TIMES din 3 Aprilie este informat din București, că legea serviciului militar obligator din Austria este privită, în cercurile oficiale, ca o violare flagrantă a art. 119 din tratatul dela St. Germain.

Corespondentul, constată că comentariile presei române, deși denotă o nuanță de simpatie față de Austria, în împrejurările ei actuale, sunt unanime, în a condamna acțiunea ei ca un „exemplu primejdios“ pentru Ungaria și Bulgaria.

DAILY TELEGRAPH, cu aceeași dată, publică corespondența primită dela Geneva, din care reiese că cercurile Societății Națiunilor sunt foarte îngrijorate de reînarmarea Austriei și că se așteaptă un protest din partea Micii Înțelegeri. Măsura austriacă este considerată ca fiind de natură a înrăutăți situația, destul de periculoasă în Europa.

MANCHESTER GUARDIAN din 3 Aprilie, după ce studiază legea serviciului militar obligator în Austria, redă impresia cauzată în străinătate, în special în țările Micii Înțelegeri, constatând că cea mai înverșunată opunere vine din partea Iugoslaviei, dar că Cehoslovacia și România, ca aliatale ale ei, vor adopta o atitudine similară.

DAILY TELEGRAPH din 4 Aprilie, află din Viena, că miniștrii țărilor Micii Înțelegeri, au fost absenți dela recepția obișnuită, de vineri, a corpului diplomatic și adaugă:

„Absența acestora este comentată ca un rezultat, instrucțiilor specifice primite dela guvernele lor respective, ca un început de desaprobară a călcării din partea Austriei a tratatului dela Saint Germain“.

TIMES din 4 Aprilie, scrie că Mica Înțelegere va adresa Societății Națiunilor un protest contra violării tratatelor dela Saint Germain, de către Austria.

Presa italiană.

Ziarele italiene din 2 Aprilie publică dări de seamă asupra ședinței Dietei Federale a Austriei, în care s'a votat legea pentru introducerea serviciului militar.

În zilele următoare, publicând corespondențe asupra faptelor întâmplate în Austria, în legătură cu această lege, declarații oficiale, reacțiuni de presă etc., presa italiană, deși de acord cu hotărârea guvernului austriac, nu face, propriu zis, comentarii largi asupra evenimentului.

MESSAGERO consideră gestul Austriei ca fiind inevitabil.

„Din toate părțile, adaugă ziarul, guvernul austriac era solicitat să ia măsuri pentru propria-i organizare defensivă, ca să evite astfel absorbirea Austriei de către Reich. Bine înțeles că guvernul german este exclus dintre țările care au făcut aceste solicitări.

„Evident, nu se poate cere unui Stat să-și organizeze în interior propria-i apărare militară și socială, evitând în același timp a-i da mijloacele necesare unei asemenea organizări.

„Serviciul militar obligator în Austria este fără îndoială elementul cel mai puternic al apărării sale militare și sociale. Aceasta cu atât mai mult cu cât Statele europene complet suverane îl practică toate de atâta timp“.

În numărul din 4 Aprilie, LAVORO FASCISTA publică o corespondență din București, în care se afirmă că cercurile oficiale române privesc cu toată gravitatea violarea tratatului dela Saint-Germain, săvârșită de Austria, prin introducerea serviciului militar obligator.

CORRIERE DELLA SERA, în numărul din 5 Aprilie, se ocupă, într-o corespondență din Viena, de reacțiunile provocate în Statele Micii Înțelegeri, de către gestul Austriei.

Ziarul subliniază declarațiile d-lui Hodza, președintele Consiliului de Miniștri al Cehoslovaciei, care a demonstrat că, hotărârea guvernului austriac constituie o violare a tratatului de pace.

Presa germană.

Presa germană s'a ocupat numai în treacăt de hotărârea guvernului austriac de a introduce serviciul militar obligatoriu, mărginindu-se să înregistreze faptul, fără emoție sau surprindere și publicând scurte telegrame despre schimbul de vederi „foarte viu“, petrecut între

„capitalele țărilor Micii Înțelegeri“, care au dus la protestul acestora împotriva gestului guvernului vienez.

Astfel, BERLINER BÖRSEN ZEITUNG din 3 Aprilie, sub titlul „Praga înscenează o enervare artificială“, citează câteva păreri ale principalelor ziare cehoslovace.

„Mica Înțelegere, adaugă ziarul, a făcut de altfel o intervenție pe lângă guvernul britanic să ia o atitudine fermă față de înarmarea Austriei și Ungariei.

„S'a hotărât însă de comun acord cu Franța și Anglia ca Mica Înțelegere să trimeată un protest guvernului austriac împotriva reintroducerii serviciului militar și înarmărilor, care să determine Austria să revie asupra hotărârilor luate“.

Presa elvețiană.

JOURNAL DES NATIONS din 2 Aprilie, publică sub titlul „Școala Violatorilor“, un articol referitor la introducerea serviciului militar în Austria, articol din care redăm cele ce urmează:

„Austria a violat Tratatul dela St.-Germain, precum antagonistul ei național-socialist a violat tratatele dela Versailles și dela Locarno, și, precum protectorul ei dela Roma, a violat Pactul Societății Națiunilor, Pactul dela Paris și Protocolurile dela Geneva, purtând asupra interzicerii războiului chimic.

„Ce este această „Bundesdienstpflicht“ introdusă prin noua lege?

„Este obligația pentru fiecare cetățean austriac dela 18 la 42 ani de a servi Statul, fie ca civil, fie îndeplinind serviciul militar. Or, această dispoziție se împotrivesc articolului 119 al Tratatului dela St.-Germain. Niciun artificiu de interpretare nu poate întuneca acest simplu fapt, că legea austriacă dela 1 Aprilie violează articolul 119 al Tratatului dela St. Germain.

„Toate articolele următoare dela 120 la 136 sunt rupte.

Anul 1936 va rămâne anul peticiilor de hârtie.

„Dacă d. von Schuschnigg s'a hotărât astăzi să facă acest gest, este că momentul a părut foarte oportun și util regizorilor acordurilor romane Concordanța acțiunii Berlinului și a Romei pentru distrugerea colaborării pentru pace, astfel cum au fost definite în tratate și în pactul Societății Națiunilor, apare o dată mai mult.

„Pentru prima dată, Berlinul se bucură de o lege edictată de către elementele pro-germane.

„Se știe că satelitul maghiar nu va întârzia să răspundă apelului distrugătorilor pactului și al tratatelor Școala izolarilor își mărește numărul adeptilor. Conducătorii ei vor ocupa în curând tribuna pe ruinele Europei, dacă nu facem nimic pentru a restabili legalitatea indivizibilă“.

Cu data de 5 Aprilie DER BUND accentuează într-o corespondență din Viena că Austria a introdus serviciul militar obligatoriu din cauza situației critice din Europa.

Cotidianul LA TRIBUNE DE GENEVE din 6 Aprilie sub titlul „Contagiunea exemplului“ scrie între altele:

„Speculând dificultățile în mijlocul cărora se sbate Europa, guvernul austriac a repudiat, la rândul său, clauzele militare ale tratatului de pace.

„Ori, cum această inițiativă, care a urmat gestului Germaniei, distruge ultimele speranțe ce se puneau pe încheierea unui mare pact general. Ea va îngreui și mai mult încă apropierea ce părea că se desemnează, pe planul economic între Statele succesoriale și dubla monarhie. Ea va reîmprospăta rivalitățile latente care pun în con-

flikt Statele Micii Înțelegeri și acele ale Blocului italo-austro-ungar. În afară de complicațiile de ordin politic, gestul Vienei va crea, în fine, în inima Europei, un nou focar de intrigi militare, Austria reprezentând de acum încolo, datorită reconstituirii armatei sale, un factor strategic de care Statele Majore vor putea și vor trebui să țină seamă“.

JOURNAL DE GENEVE din 5 Aprilie scrie între altele:

„Restabilind suveranitatea austriacă în acest nou domeniu, d. Schuschnigg consolidează mai întâiu situația sa internă. Își făurește o armă împotriva șomajului, ia dela naști o clientelă și își rezervă posibilitatea de a exclude din armată elementele periculoase și necredincioase. Austria își va asigura prin această măsură independența ei, demnitatea, dar totodată puterea și influența sa.

„Nimeni nu va contesta că o barieră întărită va fi astfel opusă unei eventuale presiuni a hilterismului spre câmpia dunăreană. Faptul acesta nu poate să displice la Paris. Este probabil că el a fost pus la cale la Roma în timpul recentelor conversațiuni tripartite. Dar nu este văzut cu ochi buni la Praga și nici la Belgrad, deoarece guvernul Schuschnigg n'a ascuns niciodată simpatiile sale pentru Habsburgi. Este sigur că o Austrie mai puternică va fi mai liberă să procedeze la restaurare dacă îi va veni pofța.

„Este puțin probabil — continuă ziarul elvețian — ca Ungaria să restabilească actualmente serviciul militar obligatoriu. Fără îndoială, această țară este mai expusă din punct de vedere strategic. Situația sa juridică nu este tocmai aceeași. Dar poziția Ungariei este întărită prin actul austriac. Nu este exclus că Budapesta să înceapă conversații asupra acestui punct, cu vecinii săi, conversațiuni în vedere unui acord „à l'amiable“.

Presă polonă.

KURJER VARSAWSKI publică în numărul său din 2 Aprilie, știrea despre introducerea serviciului militar obligatoriu în Austria. Ziarul afirmă că după informațiunile sale din Praga, Mica Înțelegere va protesta în mod energic la Viena.

Același ziar, din 3 Aprilie susține, într'o corespondență din Viena, că din știrile primite din toate capitalele Micii Înțelegeri, reiese că introducerea serviciului militar în Austria va avea urmări grave pe planul diplomatic.

Presă maghiară.

Presă maghiară nu-și ascunde bucuria pentru gestul Austriei de a restabili în mod unilateral serviciul militar obligatoriu. Accentuează totuși, că Ungaria „deocamdată“ nu are de gând să imite Austria.

PESTER LLOYD din 3 Aprilie scrie:

„Ungaria, mică și fără apărare, se află la discreția țărilor vecine înarmate până în dinți și care ar putea ataca în orice clipă. Acesta este un element de nesigurantă pentru întreaga Europă. Fidelitatea pe care Ungaria a dovedit-o totdeauna față de tratate nu poate însemna ea ea să rămână sub jugul slaviei care i-a fost impusă prin clauzele militare ale tratatului dela Trianon, în vreme ce alte țări s'au eliberat de acest jug, iar marile puteri continuă să se înarmeze“.

PESTER HIRLAP din 4 Aprilie scrie:

„Gestul este simpatice și lesne de înțeles atât din punct de vedere moral cât și politic. El a fost primit cu înțele-

gere de întreaga Europă, afară de Mica Înțelegere, a cărei presă își exprimă nemulțumirea și lasă să se înțeleagă că guvernele din Praga, București și Belgrad, vor protesta.

„Mica Înțelegere își va fixa atitudinea în această chestiune la cea mai apropiată conferință a sa, iar până atunci d. Titulescu va sonda Parisul și Londra în ce privește concepția lor“.

Ziarul afirmă apoi că presa Micii Înțelegeri ar fi atacând cu anticipație Ungaria, amenințând-o, deoarece și-ar fi dând seama că nici Ungaria nu poate fi ținută la infinit în situația actuală.

În încheiere scrie:

„Ungaria poate privi liniștită svârcolirile și amenințările presei Micii Înțelegeri, căci din fericie nu de Mica Înțelegere depinde ce să se facă în Europa Centrală, și au trecut și timpurile când Praga, București și Belgradul dictau în basmul dunărean. Nici ele nu se pot opune în mod durabil dreptului, dreptății, politicii înțelepte și logice istorice. Ungaria, într'adevăr, revendică pentru ea în mod neschimbat dreptul la egalitate în materie de înarmări și toate celelalte drepturi socotite de către celelate popoare ca emanând din dreptul suveranității naționale.

„Cercurile politice maghiare însă socot că guvernul maghiar deocamdată nu are de gând să urmeze exemplul Austriei. Este treaba noastră când, unde și cum vom face pașii necesari pentru valorificarea drepturilor noastre naturale“.

UJ MAGYARSAG din 5 Aprilie, după ce accentuează că singură Mica Înțelegere este supărată de gestul Austriei, și cu toate acestea, în loc să atace Austria, se leagă de Ungaria, scrie printre altele:

„Precizăm însă că pentru noi problema egalității politice și în materie de înarmare nu va putea fi nici când obiect de târguială, această egalitate de drepturi este baza cea mai elementară a oricărei colaborări internaționale din parte-ne și numai singuri noi vom decide când să reintroducem serviciul militar obligatoriu.

„La insultele, zăgănitul de arme și amenințările neîntemeiate al Micii Înțelegeri, răspundem următoarele: Întrucât Mica Înțelegere se poartă astfel de noi, colaborarea dunăreană pentru noi este lipsită de orice posibilități de politică realistă. Trebuie să dispară orice iluzie despre vreo colaborare cu Cehii și Românii și constatăm, că astăzi, în Ungaria numai unaticeii ar mai putea crede într'o împăciuire viitoare a basmului dunărean, inițiată de Mica Înțelegere. Nu există unguer pe lume care să-și poată imagina vreo colaborare cu țările amintite, fără egalitate de drepturi și protecția minorităților. Fără satisfacerea acestor pretențiuni ale noastre nu intrăm în niciun fel de tratative cu bărbații de Stat ai Micii Înțelegeri, și sperăm că acum și marile puteri își vor da seama, cât de sincere sunt proiectele de pace ale țărilor Micii Înțelegeri și în ce măsură doresc ele să realizeze colaborarea și libertatea popoarelor basmului dunărean“.

BUDAPESTI HIRLAP din 5 Aprilie, în editorialul său se ocupă de această chestiune și numește Statele Micii Înțelegeri „tulburătoarele păcii“, pentru că nu aprobă gestul Austriei. De asemenea le aduce acuzații că bunăvoința pe care o arată pentru colaborarea popoarelor din basmul dunărean, este o prefăcătorie, într'u cât scopul lor adevărat este doar perpetuarea neschimbată a stărilor de lucruri, instaurate prin tratatele de pace.

PESTER LLOYD scrie:

„Ungaria își rezervă dreptul de a hotărî sub ce formă și în ce moment va pune chestiunea egalității sale de tra-

tament în materie de înarmări. Va fi o cerere naturală care va trebui să fie satisfăcută fără rezerve și fără condițiuni“.

În sfârșit ziarul FÜGGETLENSÉG, tot cu data de 5 Aprilie, declară:

„Cu toate că Ungaria înțelege și aprobă gestul Austriei, guvernul ungar nu s'a gândit niciodată să-i urmeze exemplul“.

Presa bulgară.

MIR din 3 Aprilie publică sub titlul „Spre egalitate“, un articol semnat de Seiaci, în care comentând gestul Austriei, relevă următoarele:

„Și Austria la rândul său, după Germania și-a scuturat jignitoarea neegalitate, ce i-a fost impusă prin tratatele de pace.

„Motivul Austriei se deosebesc însă esențial de acelea ale Germaniei. Pe când, marea Germanie se conduce sub

impulsiunea demnității și a dorinței de a ocupa locul ce i se cuvine printre Statele europene, mica Austrie este condusă de un singur gând: să-și menție independența față de intensa înarmare a Germaniei.

„Acei care și-au asumat obligațiunea de a menține cu orice preț obligațiunile internaționale vor rămâne foarte nehotărâți față de gestul austriac.

„Credem că această surpriză a Austriei nu va avea altă urmărie decât o indulgență neaprobare a faptului. Și aceasta este cu atât mai clar cu cât se știe că Mica Înțelegere nu va fi de acord asupra acestei chestiuni.

„Cehoslovacia înconjurată de Germania, în orice caz, nu va avea nimic împotriva hotărârii austriace.

„Austria, de sigur, nu s'ar fi hotărât să reintroducă serviciul militar dacă nu ar fi fost sprijinită de unele mari puteri, și în orice caz nu de Germania.

„Oricare ar fi motivele, este clar, *serie în concluzie ziarul*, că tratatele de pace nu sunt în stare de a interzice Statelor învinse de a se înarma și a-și apăra existența“.

PROBLEME EUROPENE

POLITICA EXTERNĂ A FRANȚEI

LA TRIBUNE DES NATIONS din 2 Aprilie publică în legătură cu căile care se prezintă Franței, în ce privește orientarea politicii sale externe, un articol al d-lui Pierre Dominique, din care extragem următoarele:

„Pentru unii problema se înfățișează astfel: două mari politici se oferă nouă: cea a siguranței internaționale, cea a armamentelor și a alianțelor.

„Trebuie oare să ne înarmăm și să încheiăm alianțe? Sau rămâne să ne încredem mai departe în Societatea Națiunilor?“

„După părerea noastră, nu astfel trebuie pusă problema. „Nimeni într'adevăr nu s'a încredințat orbește Societății Națiunilor.

„Cazul Mancuriei a pus în evidență slăbiciunea Societății Națiunilor; cazul Etiopiei a ilustrat din nou aceasta. iar cazul al treilea, a celui al Rhenaniei, este actual. Nu ne putem deci sprijini pe o Societate a Națiunilor, care nu are armată, ale cărei hotărâri sunt lente, ale cărei sentințe nu sunt acceptate și ale cărei sancțiuni rămân fără efect.

„Fără însă a părăsi Societatea Națiunilor și fără a înceta de a juca la Geneva rolul pe care l-am jucat totdeauna, importă să ne întemeiem securitatea pe mijloace tot mai mult personale. Ori, nu există decât două: înarmările și alianțele.

„În aceste condiții politica franceză trebuie să consistă, în primul rând, în menținerea unui contact strâns cu Belgia, sau mai exact, cu blocul belgo-luxemburghez; în menținerea alianței noastre cu Polonia, oricare ar fi atitudinile pro-germanice ale amicilor noștri poloni în menținerea acordului nostru cu Sovietele.

„În ce privește Europa Centrală, este necesar să păstrăm amicitia austriacă, să menținem întărind-o alianța noastră cu Mica Înțelegere, să înjghebăm cu Italia o înțelegere strânsă și în fine să lucrăm la o apropiere între Mica Înțelegere și Italia.

„În aceasta constă marea greutate.

Fără a vorbi de manevrele ungare, vom trebui să ținem seamă de opinia publică din Iugoslavia care este hotărât

anti-italiană. Nu este însă totul. Chestiunea sancțiunilor se pune. Italienii cer suprimarea lor. Un guvern francez care ar vrea să fie practic ar trebui să considere că există un paralelism evident între interesul Italiei și interesul nostru. Apărătorul natural al Pragei și al Vienei este Roma.

„Adevărul este că dacă Italia și Franța unesc eforturile lor pacifice, odată conflictul african lichidat, se poate spera că ordinea stabilită în Europa prin tratatele dela 1919 va fi mai puțin turburată decât astăzi“.

NOUILE ACORDURI DELA ROMA

În numărul din 4 Aprilie, revista L'EUROPE NOUVELLE publică sub semnătura d-lui Albert Mousset un articol documentat asupra rezultatelor conferinței italo-austro-ungare dela Roma. După ce face un istoric al protocolurilor italo-austro-ungare din 1934, subliniind că acordurile economice dintre cele trei state nu sunt decât „decorul unui scenariu politic“, autorul articolului conține astfel:

„Italia, evită să se pronunțe în mod categoric asupra revizionismului pe care l-a sprijinit atât și pe care nu l'ar putea condamna pe față fără a se contrazice. De fapt, cele trei state se prezintă, în fața imperialismului hitlerist, nu pe aceeași linie ci succesiv. Austria este totdeauna neliniștită și hotărâtă, Italia manevrează, păstrându-se însă rezervată; Ungaria oportunistă dar câștigată în fond de inițiativele cancelarului Hitler. Înțelegerea nu este posibilă între cele trei guverne decât grație unor ingenioase discriminări care depind de diplomație și nu de o politică de acțiune. De pe acum se lasă să se prevadă că, asupra chestiunii desființării clauzelor militare pentru Austria și Ungaria, Italia nu ridică decât obiecțiuni de oportunitate. Ea se rezervă să revie mai târziu: se poate ghici în ce sens.

Nu numai că cele trei State nu opun niciun obstacol serios revizionismului în general și politicii germane în particular, dar ele riscă să introducă în Europa Orientală un nou element de dezechilibru.

Dacă bilanțul economic al acordurilor dela Roma este ipotetic, dacă importanța lor politică ne face mai mult un fenomen de inhibiție, decât o operă constructivă, ce mai rămâne la activul oamenilor de stat?

Rămâne ceva considerabil: reintrarea Italiei în diplomația europeană. Redusă temporar la un rol de al doilea plan în ședințele puterilor mari, ea a căutat pentru a face o diversiune sgomotoasă, o scenă de periferie europeană. Ea avea de îndeplinit o datorie de recunoștință față de statele mici care au refuzat să subscrie sancțiunile. Această datorie și-a plătit-o dintr'odată față de Albania—cu care și-a strâns de curând legăturile—de Austria și de Ungaria. Declarându-se solemn obligată lor, ea a dat dovadă totdeodată de finețe psihologică și de realism diplomatic. Astfel a fost proclamată în fața lumii solidaritatea celor trei State, situate în zona nevralgică a Europei. Și ziarele italiene n'au pierdut prilejul de a sublinia că noua grupare întrecea în număr pe aceea a Micii Înțelegeri: 60 de milioane de indivizi contra 47. Dar această comparație ne lasă visători: cele trei state ale Micii Înțelegeri se echilibrează în mod sensibil, pe când Italia reprezintă două treimi din gruparea pe care o patronază. Nu se poate ilustra mai bine decât astfel caracterul hegemonic al noii constelațiuni.

Ce rol va juca noua constelație în evoluția viitoare a situației internaționale? E greu de spus. Cert este că în starea actuală a lucrurilor, ea aduce mai mult prestigiu Italiei, decât garanții de pace Europei. Deasemeni, ea constituie un răspuns la negocierile franco-britanice, cât și la gestul cancelarului Hitler“.

RAPORTURILE GERMANO-LITUANIENE ȘI POLONIA

JOURNAL DE GENÈVE din 2 Aprilie privitor la negocierile germano-lituaniene, se întreabă dacă această reluare de raporturi amicale ar putea avea drept corolar o reconciliere cu Polonia.

„Lituanienii, scrie ziarul elvețian, nu pot renunța la Wilna. Dar în cursul negocierilor germano-lituaniene s'a întrevăzut posibilitatea unui modus vivendi mai normal decât actualul regim de graniță închisă. Poate se va ajunge între Lituania și Polonia la o destindere gradată, care să lase sub tăcere o chestiune pe care e mai bine să n'o abordeze.

„Noua situație dela Memel trebuie în fine să fie înregistrată sub forma unui eșec serios pentru d. Litvinov.

„Europa câștigă să vadă crescând în mod sensibil sorții de pace. Nimeni nu se va putea plânge într'un moment atât de îngrijorător“.

POLITICA EXTERNA A POLONIEI

Arătând în articolul său intitulat: „Siguranța Poloniei“, considerentele care vorbesc în contra alianței Poloniei cu Germania — care astăzi este izolată — sau cu Rusia, CZAS din 4 Aprilie scrie între altele:

„Polonia vede siguranța ei mai ales în alianța cu Franța, într'o alianță întemeiată în mod rațional. Un eșec asupra Moscovei nu ne este suficient, mai ales că situația pe Rhin împiedică Franța să vină în ajutor Cehoslovaciei sau să intervină în eventualitatea Anschluss-ului. În cazul când aceste puncte pericolitate ar trebui să salveze înțelegerea polono-rusă, am fi nevoiți să protestăm. Polonia ar putea deveni arma de care Rusia s'ar folosi în contra Germaniei, poate cu folos pentru ea, însă fără șanse de a salva Europa dunăreană“.

Ziarul afirmă că mijlocul indicat pentru stabilirea relațiilor în Europa Centrală ar fi înțelegerea italo-franceză, deoarece Italia, iar nu Rusia, este menită să impună acolo influența ei politică, economică și, în caz de nevoie, chiar influența ei armată.

„Înțelegerea cu Italia — continuă ziarul — trebuie să fie introducerea la reglementarea chestiunilor dunărene chiar dacă această soluție nu ar plăcea tuturor.

„Garanția principală pentru siguranța Poloniei o constituie — în afară de alianța cu Franța — soluționarea chestiunilor dunărene cu ajutorul Franței, Italiei și al Poloniei“.

ACORDUL ITALO-ALBANEZ

În numărul din 30 Martie, POLITIKA, sub titlul: „Colonizarea Balcanilor. Cum a realizat actualul regim albanez vânzarea Albaniei“, publică un editorial, în care comentează încheierea recentului acord italo-albanez.

Ziarul relevă că „prin noul acord comercial și prin înțelegerea politică, regimul din Tirana a transformat, pentru bani, țara sa într'o colonie“.